Ўз ССР Давлат китоб палатаси

Туркистон бир, ватан бир

ТУРКИСТОН

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 20 май • Пайшанба • № 58 (14086) ترکستان ✽ TURKİSTAN Нархи 5 сўм.

ЁШ ИСТЕЪДОДЛАР— ВАТАНИМИЗ КЕЛАЖАГИ

ЁШ МУАЛЛИФЛАРНИНГ ЭНГ ЯХШИ АСАРЛАРИГА ВА ИЛМИЙ ИШЛАНМАЛАРИГА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МУКОФОТИ ВА УНИ БЕРИШ ТАРТИБЛАРИ ТЎҒРИСИДА

НИЗОМ

1. Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофоти ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмаларига ёшларнинг хизматларини эътироф этиш ва ижодий ютуқларини тарғиб қилиш, мустақил Ўзбекистон фуқаролари ёш авлоди маънавий ва ақлий камол топиши учун шарт-шароитлар яратиб бериш мақсадида берилади.

Мукофотни олишга 30 ёшгача бўлган, асарлари ва илмий ишлари мутахассисларнинг юқори баҳосини олган ҳамда халқ маънавий бойлигига муносиб ҳисса бўлиб қўшилган ёш ижодий ходимлар, олимлар ва турли ихтисосдаги мутахассислар даъвогар бўлишлари мумкин.

2. Ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Давлат мукофоти номзодлигига ишларни кўрсатиш вазирликлар, идоралар коллегиялари, корпорациялар, концернлар ва ассоциацияларнинг бошқарувлари, фанлар академияларининг раёсатлари, бирлашмалар, илмий-тадқиқот институтлари ва олий ўқув юртларининг илмий-техник ва олимлар кенгашлари, ижодий уюшмаларнинг бадиий ва таҳририят кенгашлари, корхоналар ва муассасаларнинг меҳнат жамоалари томонидан амалга оширилади.

Мукофотга ишлар ва номзодларни мукофотга даъвогарлар таркибига танлаб олиш иш жойидаги меҳнат жамоасида ҳар жиҳатдан ошкора муҳокама қилинганидан кейин яширин овоз бериш йўли билан ўтказилади.

Ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Давлат мукофотига номзодликка қўйишга Ўзбекистоннинг бошқа давлат мукофотларига (ёки мукофотга қўйилганларга) сазовор бўлган ишлар кўрсатилишига йўл қўйилмайди.

3. Энг яхши асарлар ва илмий ишланмалар учун Давлат мукофотига кўрсатиладиган номзодлар жамоаси беш кишидан ортиқ бўлиши мумкин эмас.

Хорижий давлатларнинг фуқаролари номзодлар жамоасига улар Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги ва истиқлолини мустаҳкамлашга кўмаклашадиган ҳамда мамлакатимиз муассасалари, ташкилотлари ва корхоналарининг иш дастурларини бажарилишига ёрдам берадиган тадқиқотларни амалга оширсалар ёки асарлар яратсаларгина киришлари мумкин.

Номзодлар жамоасига фақат маъмурий-ташкилий белгилар ёхуд маслаҳатчилик фаолияти бўйича қўйилишга йўл қўйилмайди.

Энг яхши асарлар ва илмий ишланмалар учун Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофоти муаллифлар жамоасига фақат бир марта берилади.

4. Энг яхши асарлар ва илмий ишланмалар учун Давлат мукофотига номзодликка кўрсатилган ишлар яхлит ҳолда кўриб чиқишга қуйидаги ҳужжатларни тақдим этадилар:

матнга оид иллюстрациялар билан машинкада босилган иш (иш туркуми)нинг аннотацияси;

мазкур соҳа етакчи мутахассисларининг фикр-мулоҳазалари;

асарларнинг ва ишларнинг рўйхати;

босилган илмий мақолаларнинг нусхалари, муаллифлик гувоҳномалари, илмий натижаларнинг фойдаланганлиги тўғрисидаги актларнинг нусхаси;

муаллифларнинг ижодий ҳиссаларини кўрсатувчи сурат нусхалари, видеонусхалар, овоз ёзувлари ёки бошқа материаллар;

қабул қилинган ишларнинг афзалликлари ва муаллифларнинг шахсий ҳиссаси тўғрисида иш жойидан (олимлар кенгаши, бадиий кенгаш ва ҳоказолар) коллегиал органнинг яширин овоз бериш билан асосланган хулосаси;

кадрлар ҳисобидаги шахсий варақа;

4 см × 6 см ҳажмида 4 дона сурат.

Барча ҳужжатлар икки нусхада тақдим этилади.

Санаб ўтилган ҳужжатлар билан биргаликда ишнинг бир нусхаси (аннотацияси) муқова қилинган ёки попкага жойланган бўлиши зарур. Муқовада ёки попкада даъвогарнинг фамилияси, исми ва отасининг исми, ишнинг номланиши, ишни тавсия этаётган муассасанинг номи кўрсатилади. Бошқа материаллар, қўшимча чизмалар, схемалар, карталар, альбомлар, лойиҳалар ва ҳоказолар бир нусхада тақдим этилади.

5. Давлат мукофотлари ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Давлат мукофоти бўйича Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Комиссия томонидан ўтказиладиган ишларни синчиклаб экспертиза қилингандан ва танловда танлаб олингандан кейин берилади.

Комиссия вазирликлар, идоралар, корпорациялар, концернлар, ассоциациялар, бирлашмалар, корхоналар, илмий-тадқиқот институтлари, олий ўқув юртлари, жамоат ташкилотларининг тавсиялари бўйича таниқли ижодий ходимлардан, йирик олимлар ва мутахассислардан тузилади ва унинг таркиби кам деганда иккидан бир қисми кейинги йилларда янгиланиб туриш шарти билан тўрт йил муддатга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланади.

Комиссия таркиби ва унда бўладиган ўзгаришлар тўғрисидаги ахборот ёшлар матбуотида эълон қилинади.

Комиссия фаолияти соҳасига:

ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Давлат мукофотига кўрсатилган ишларни қабул қилиш ва дастлабки кўриб чиқиш;

танловда қатнашиш учун энг яхши ишларни танлаб олиш;

танловга киритилган ишларни ҳар жиҳатдан муҳокама этиш;

Давлат мукофотини бериш тўғрисида қарор қабул қилиш;

ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофоти совриндорлари дипломлари, гувоҳномалари ва фахрий нишонларини расмийлаштириш;

мукофотнинг пул қисмини совриндорларга тўлаш киради.

Комиссияга:

ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Давлат мукофоти номзодлигига кўрсатилган ишларни дастлабки кўриб чиқиш ва экспертиза қилиш учун етакчи олимлар ҳамда мутахассисларни жалб этиш;

мукофотга кўрсатилган ишларни вазирликлар, идоралар, ижодий уюшмалар, корхоналар, илмий муассасалар ва олий ўқув юртлари томонидан эксперт хулосани олишга жўнатиш;

Комиссия аъзолари ва экспертлар жойнинг ўзида ишларнинг натижалари ва номзодларнинг ижодий ҳиссаси билан танишиб чиқиш учун жўнатиш ҳуқуқи берилади.

У ўз муҳри, иш қоғозлари, штампларига эга бўлади.

6. Ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Давлат мукофотига даъвогар бўлганларнинг ишлари ва муаллифлар жамоаси Комиссия томонидан икки босқичда кўриб чиқилади. Биринчи босқичда мукофотга даъвогарлар танловда қатнашиш учун ишлари ва муаллифлар жамоаси танлаб олинади, иккинчи босқичда мукофот бериш тўғрисида қарор қабул қилинади. Танловда ишни кўрсатиш учун қатнашаётган Комиссия аъзоларининг кам деганда иккидан бир қисмининг овозини, мукофот бериш учун камида учдан икки қисмининг овозини олиш зарур. Ҳар икки ҳолда ҳам овоз бериш яширин тарзда бўлади.

Ишлардан бирортаси зарур миқдорда овозларни ололмаганда ёки икки ёхуд бир неча иш тенг миқдорда овоз олиши натижасида такрор овоз беришга айрим ҳоллардагина йўл қўйилади. Такрор овоз бериш бир марта ўтказилади.

Комиссия аъзосининг иши мукофотга номзодликка қўйилган бўлса, ана шу иш кўриб чиқилаётган пайтда қатнашмайди ва аниқлаш пайтида бу ўрин эътиборга олинмайди.

7. Танловда қатнашаётган ишлар атрофлича ва принципиал муҳокама этилиши шарт.

Комиссия танловда қатнашишга рухсат берилган ишлар билан жамоатчиликнинг кенг танишиши учун муаллифлар ва ташкилотлар кўрсатилган ҳолда тақдим этилган ишларнинг рўйхатларини «Туркистон» ва «Молодежь Узбекистана» газеталарида эълон қилади.

Муҳокама қилишни матбуотда, радио, телевидениеда, олимлар, илмий-техник, бадиий йиғилишларда ва таҳририят кенгашларининг мажлислари-

(Давоми 4-бетда).

КЕСКИН БУРИЛИШЛАР ИНҚИЛОБГА МОНАНД

ЛЕКИН УЛАР ЯХШИЛИККА ОЛИБ БОРМАЙДИ...

Ҳамдўстлик давлатлари бошлиқларининг Москва учрашуви ҳамон оммавий ахборот воситаларининг диққат марказида турибди. Россия пойтахтида бирорта муҳим ҳужжат имзоланмаган бўлса-да, кузатувчиларнинг фикрича, худди шу учрашувда кучларни жипслаштириш, собиқ иттифоқ бир қанча республикаларининг иқтисодий тикланиши тамойиллари намоён бўлди.

Бундай ишончнинг сабаби нимада? Журналистлар Борис Ельцин билан Нурсултон Назарбоевнинг «Президент — отел» меҳмонхонасида айтган гапларига асосланмоқдалар. Улар иқтисодий бирлашиш — муқаррар! — деган эдилар.

Ҳақиқатан ҳам бутун маърифий дунёда ўзаро манфаатли (буни алоҳида таъкидлаш лозим) бирлашиш турмушнинг барча соҳаларида тараққиётни ҳаракатга келтирувчи кучгина бўлиб қолмай, шу билан бирга иқтисодий фаровонликнинг етарли даражада ишончли кафолоти ҳамдир. Лекин масаланинг бошқа томони бор: ҳозирги шароитда бундай муносабатларни қандай барпо этмоқ керак, нималарга устунлик бериш лозим?

Н. Назарбоев яқинда Москвада бўлиб ўтган учрашувда шу мураккаб саволга аниқ жавоб қайтарди. Яъни иттифоқни қайта тиклаш, бунёдкорлик фаолиятини бошлаш лозим эмиш. Маълумки, сўнгги вақтда очиқдан-очиқ коммунистик фикрда турган «Правда» газетаси ана шунга эътиборни қаратди. Газетанинг 18 май сонидаги «СССРни парчалаб ташлаганлар бирлашмоқдами?» деб аталган мақолада Нурсултон Назарбоев Ҳамдўстлик мамлакатларининг раҳбарлари орасида вазиятни барқарорлаштириш учун, кучларни жипслаштириши, иттифоқни тиклаш учун жон куйдираётган бирдан-бир раҳбардир, дейилади. Равшанки, ҳар бир сиёсатчи ўзича мулоҳаза юритишга ҳақлидир, унинг ўз фикрини қаттиқ туриб ҳимоя қилишга интилиши ҳам ҳурматга лойиқдир. Бироқ, битта муҳим шарти бор — ўз сиёсатини ўтказишда изчил бўлсагина шундай ҳурматга лойиқдир. Афсуски, ҳурматли Нурсултон Абишевичнинг ҳаракатларида ҳозир бундай изчиллик кўзга ташланмаяпти. Бу сўзлар қуруқ гап бўлиб қолмаслиги учун яқин тарихга мурожаат қиламиз.

Нурсултон Назарбоев собиқ СССРда биринчилар қаторида Қозоғистоннинг истиқлоли тўғрисида гапира бошлади. 1991 йил декабрида Олма-Отада учрашув ўтказилгани ҳам тасодиф эмас эди. Бу учрашувда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи тугагани ва янги ижтимоий-сиёсий тузилма — Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги барпо этилгани ҳақида қарор қабул қилинган эди.

Иш шу билан тўхтаб қолмади. У Туркистонда Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов билан учрашган пайтда Ўрта Осиё ҳудудида туркийзабон мамлакатларнинг сифат жиҳатидан янги ҳамдўстлигини тузиш вақти келганлигини алоҳида таъкидлаб ўтди. Бу қуруқ гап эмаслигини кўрсатиш учун қадимий яхши анъанага кўра, Ўзбекистон раҳбарига зотдор тулпорни совға қилди. Ўша вақтда бу гап тарих тараққиётининг мантиқий, қонуний йўли сифатида кутиб олинган эди.

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекнинг миллий атласлари таърифга муҳтож эмас. Дунёнинг бир бурчагида атлас кийиб юрган ўзбек қизидан ҳеч ким: «Миллатингиз нима?», деб сўрамайди. Нари борса: «Сиз ўзбек-а?», дейишади.

Шаҳрихонлик атласчилар аҳолини ҳеч қандай узилишларсиз ўз маҳсулотлари билан таъминлаб турибдилар. Бу атласлар не-не хонадонларга кўрк, қизларимизга чирой ато этаяпти.

СУРАТДА: Ҳ. Мадаминова ўн беш йилдирки Шаҳрихон атлас фабрикасида ҳалол меҳнат қилиб келмоқда.

Ш. АЛИМОВ суратга олган.

ОЗОД ВАТАНГА БАҒИШЛАНГАН АСАР

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида истеъдодли ёш адиб Тоғай Муроднинг «Отамдан қолган далалар» романи муҳокамасига ҳамда ўзбек насрининг ҳозирги аҳволига бағишланган илмий-амалий мажлис бўлиб ўтди. Унда иштирок этган адиблар ва адабиётшунослар Шукрулло, Пиримқул Қодиров, Умарали Норматов, Раҳмон Қўчқоров, Ғаффор Ҳотамов ва Абдулла Улуғовлар адибнинг янги асарига юксак баҳо бердилар. Халқимиз бошидан кечирган 130 йиллик мустамлака зулми тарихидан ҳикоя қилувчи ушбу асар характер яратиш маҳорати, композиция пишиқлиги, тилининг сержилолиги билан ўзбек насрининг энг яхши анъаналарига садоқат йўлида ёзилганини қайд этдилар. Улар айни чоғда асар адибнинг ўзига хос халқона услуби тадрижий давоми эканлигини эътироф этарканлар, бу услуб фольклордан ҳам, назм ва насрдан ҳам, диний-тарихий асарлардаги саъждан ҳам сезиларли фарқ қилувчи янги бир йўл деб таърифладилар.

Ёзувчи Абдуқаҳҳор Иброҳимов «Отамдан қолган далалар» романини Абдулла Қодирий номли Давлат мукофотига тавсия этиш тўғрисида таклиф киритди. Таклиф кўпчилик овоз билан маъқулланди.

Йиғилишда сўзга чиққанлар фақат шу роман ҳақида тўхталиб қолмасдан, балки бугунги кунда ўзбек наср жанрида катта мавзуларни кўтарган бугунги кун талабидаги «Отамдан қолган далалар»га ўхшаш асарлар жуда кам яратилаётганлигини, бу борада ёзувчилар уюшмаси, унинг наср секцияси ўйлаб кўриши зарурлигини айтиб ўтишди.

ФУТБОЛЧИЛАР, ОЛҒА!

Жиззах шаҳрида мана бир ҳафтаки ўзбек футбол ҳафталиги давом этмоқда. Шу кунгача вилоят футбол федерациясининг кубоги учун даъвогарлар аниқланди. Кубок учун бўлган мусабақаларда Ғалаба, Зомин, Бахмал, Пахтакор, Фориш каби туманлардан ўндан ортиқ жамоалар иштирок этдилар. Бугун ўтказилиши мўлжалланган финал ўйинларида Жиззах шаҳрининг «Бўстон» ва «Ширин» жамоалари ўзаро куч синашадилар. «Пахтакор» ва «Нефтчи» жамоаларининг учрашувлари ҳам шу куни бўлиб ўтади.

ОВРУПО «ОЛМАСИ»

19 май куни Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Мажлислар залида дунёга машҳур «Эйпл Компьютер Еуропе»га қарашли Эй-Би-Си-Вэй-Си компаниясининг Ўзбекистон Республикасидаги илк таништирув маросими ва матбуот ходимлари билан учрашуви бўлиб ўтди. Мамлакатимиз пойтахтида ўз идорасига эга бўлган ушбу компания «Эйпл» (Олма)нинг маҳсулотларини Ўзбекистон ва Марказий Осиёдаги бошқа республикаларга сотади ҳамда бу мамлакатларнинг иқтисодий-технологик эҳтиёжларини ўрганади.

Маълумки, «Эйпл» технологияси мураккаб бўлмагани учун ундан фойдаланиш қийин эмас ва у мамлакатимизда меҳнат унумдорлигини янада оширишга хизмат қилади.

ҚИЗИҚЧИ ХОТИРАСИГА

Наманган шаҳридаги Навоий номли театр биноси бу ерга ташриф буюрган меҳмон ва томошабинларни ўз бағрига сиғдира олмади. Боиси... Рустам қизиқ. Бу ном нафақат водий, балки республикамиз кулги мухлисларига яхши таниш. Марҳум қизиқчи руҳини шод этиш мақсадида вилоят Ёшлар Иттифоқи Рустам қизиқ Ҳамроқулов хотирасига бағишлаб, вилоят қизиқчиларининг «Қизиқчи-93» кўрик танловини ўтказди.

Кўрик-танловга барча ноҳия ва шаҳарлардан ёш қизиқчилар тўпланишди. Қўшни вилоятлардан Рустам қизиқнинг шогирдлари ва дўстлари ташриф буюрдилар. Танлов меҳмони, хушовоз хонанда Жалолиддин Усмоновнинг чиқишлари тадбир иштирокчиларида катта таассурот қолдирди.

Наманган ноҳиясидан Нажмиддин Ҳамидов биринчи ўрин, Наманган шаҳридан Соибназар Шарипов иккинчи ўрин, ҳамда Рустам қизиқнинг кенжа укаси Алишер Ҳамроқуловлар учинчи ўринни эгаллаб, танлов ғолиби бўлишди.

Аъзамжон МИРЗАЖОНОВ.
«Туркистон» мухбири.

«ЕР ЮЗИДА ТИНЧЛИК ТАНТАНА ҚИЛСИН»

Мана шу сўзлар Тошкентнинг марказий кўчаларидан бирида пайдо бўлган ёдгорлик тошига бир неча тилларда ўйиб битилган. Халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий уюшмаси «Бутун дунёда тинчлик учун» халқаро ҳаракатининг Ўзбекистон пойтахтига атайлаб келган вакиллар билан биргаликда шу ёдгорлик тошини ўрнатишга бағишланган маросимни тайёрлади.

Ҳозирги пайтда турли қитъалардаги катта шаҳарларда 60 мингдан ортиқ ёдгорлик ўрнатилган. Тошкентда ўрнатилган «Тинчлик лавҳаси» Ўзбекистондаги биринчи лавҳадир.

(ЎзА мухбири).

ЁШЛАРГА ДАВР КЕЛДИ

Маърифатли миллатлар ва тараққий этган давлатлар ҳозирги кунда уч муҳим нарсага қатъий интиладилар: бақувват сармоя, етук мутахассислар ва тўлиқ ахборот замона тақозоси билан ҳал қилувчи иқтисодий-сиёсий омилларга айланди.

Буюк келажак этагини тутган Ўзбекистон учун мазкур умумтараққий қадриятларнинг аҳамияти мамлакат мустақиллиги туфайли сезиларли даражада кучайди. Бу соҳада барқарорликнинг таъминланиши кўзда тутилмоқда.

Узоқ ўтмишда, ўрта асрларда тараққиёт марказларидан бири саналган, эндиликда дунёга қайта юз очаётган юртимиз мунтазам истеъдодларга бой ўлка. Шарқ тарихи фалсафасининг буюк намоёндаси Ибн Холдун «Муқаддима» асарида ҳозирги Ўзбекистоннинг катта қисмига мансуб Тўртинчи иқлим хусусида сўз юритаркан, Испания, Марокаш, Италия, Тунис, Болқон ярим ороли, Миср, Исроил, Саудия, Сурия, Ироқ, Эроннинг шимоли, Марказий Хитой, Япония ва Ўзбекистонни ўз тасаррувига олган бу улкан минтақани Тангри каломини уққан пайғамбарлар ва Яратганнинг сирларини билишга ташна алломалар ватани дея таърифлайди. Файласуфнинг эътирофи ва кароматига юқорида зикр этилган мамлакатлар, жумладан, Ватанимизнинг тараққийпарвар ўтмиши, қолаверса, ҳозири ҳам яққол далилдир. Нега шундай? Чунки йилнинг тўрт фасли ўз хусусиятларини тўлиқ намоён этадиган бу ўлкалардаги мўътадил ва барқарор табиий иқлим кишилар тафаккуридаги мунтазамликни сақлайди, кучли хотирага асос яратади, улуғворликка чорлайди ва нафсониятни мустаҳкамлайди.

Жумладан, башарият тарихида энг илғор таълимотлар ва айниқса, туб бурилишлар даври айнан шу иқлимдан бошланган.

Адабиёт, санъат ва меъморчилик соҳаларида истеъдодли ёшларни излаб топиш, уларнинг салоҳиятини Ватанимиз мустақиллигига ва ўзбек халқининг маънавиятини мустаҳкамлаш, бойитишга йўналтириш, уларга ғамхўрлик қилишни замон талаблари даражасига етказиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг ижодкор ёшларнинг «Истеъдод» республика жамғармасини тузиш тўғрисидаги Фармони кўп жиҳатлари билан диққатга сазовордир. Барча муҳим унсурлар силсиласида икки жиҳат яққол ажралиб туради: истеъдодларни танлаш, тарбиялаш ва фаолиятга йўналтиришни замона ва келажак талаблари асосида такомиллаштириш ҳамда бу харажатталаб жараёнларни маблағ билан таъминлаш.

Адолатли давлат раҳбарлари ўтмишда ҳам, ҳозирги кунда ҳам ҳокимият ворислиги қадрияти нуқтаи назаридан доимо истеъдодли ёшларга ғамхўрлик қилиб келганлар. Қизил империя йилларида Файзулла Хўжаев ва Шароф Рашидов сингари миллатпарвар давлат арбобларимиз истеъдодли ёшларни имконият даражасида ҳимоя қила олдилар. Бадавлат ишбилармонларимиз бўлмагани туфайли уларга ҳомийлик қуйи бўғинларда баъзи жамоат ташкилотлари, айрим атоқли олимларимизнинг оталиғи билан чекланар эди. Истеъдодли ёшларга ғамхўрлик давлат сиёсатига айланган шу қутлуғ кунда марҳум академикларимиз Ҳабиб Абдуллаев ва Иброҳим Мўминовларни эслаб қўйиш бурчимиздир.

Эндиликда истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватлаш, асосан, нуфузли давлат ва жамоат ташкилотлари зиммасига, шунингдек, шаклланиб келаётган ишбилармонлар тоифаси уҳдасига тушади.

Мустақиллик шарофати туфайли мамлакат халқ хўжалигини етук мутахассислар билан таъминлаш Ўзбекистоннинг ихтиёрига ўтди. Адабиёт, санъат ва меъморчилик соҳаларида ҳам истеъдодли ёшларга кенг йўл очиб бериш ана шу тарихий жараённинг таркибий қисмига айланиб кетса, яхши бўларди. Ҳар қандай истеъдод маънавий эътироф ва эътибор билан бирга, моддий ҳамиятга ҳам муҳтождир. Ўлкамизнинг бақувват иқтисодий, илмий потенциали жаҳон миқёсида эътироф этилаётган кезларда миллий адабиётимиз, беназир санъатимиз, тарихий ва замонавий меъморчилигимизга ҳам аҳли жаҳоннинг қизиқиши ортмоқда.

Сир эмаски, ўтиш даврининг барча иқтисодий мураккабликлари ижодкорларнинг, айниқса, ёш истеъдодларнинг чекига тушмоқда. Истеъдод — илоҳий эътироф. Китоб нашр этиш ё кўргазма ташкил этиш, ёки лойиҳани қабул қилиш сингари ижтимоий, моддий эътирофлар жараёни қийин кечмоқда, аниқроғи, қимматга тушмоқда. Мавжуд маънавий потенциал ва ижодий анъаналарни сақлаб қолиш ҳамда ривожлантириш учун ҳар қандай харажатдан тортинмаслик керак.

Бироқ, сўнгги йилларда ижодий ташкилотларда истеъдодли ёшлар билан ишлаш анча ёмонлашди. Айрим ижодий ташкилотларда гуруҳбозлик ва маҳаллийчилик каби иллатлар учраяпти.

Президент фармонига биноан тузилган ижодкор ёшларнинг «Истеъдод» республика жамғармаси маданиятимизнинг келгуси бўғинларини асраб қолишда етакчи мавқега эга бўлади, деб умид қиламиз.

Барнобек ЭШПУЛАТОВ.

Ҳар бир соҳа, ҳар бир касбнинг ўз усталари, ўз фидойилари бўлади. Ҳар бир маҳсулотнинг кўзга яққол ташланиб турадиган «нуқта»си бор. Ана шу «нуқта»га қараб ўша маҳсулот кимнинг, қандай одамнинг қўлидан чиққанини билиб оласиз. Улар бежирим, дид билан ишланган, эътибордан четда қолмайдиган, сифатли бўлади.

Тамарахон Шарипова — ўз ишининг устаси. Юқоридаги таърифларни унинг иш фаолиятидан келиб чиқиб келтирдик. Бу аёл Бухоро ип-газламалар комбинатида 1987 йилдан бери хизмат қилиб келади. Иши — ижодий иш. Янги-янги газламаларни ўйлаб топиш. Матоларга гул, ранг танлашда унинг олдига тушадигани йўқ. Тамарахон бошчилик қилаётган шу соҳа кишилари бу йил 14 хил матоларга безак ишлаб чиқишди. Газламаларга эҳтиёж борган сари ортиб бормоқда. Ахир, суратда кўриб турганингиздек чиройли, жозибали матолардан кўйлак тиктириб кийиш қайси аёлга ёқмайди, дейсиз.

СУРАТДА: Тамарахон Шарипова босма цехининг бошлиғи Тошпўлат Очилов билан янги мато устида маслаҳат қилишмоқда.

Ш. ШАРОПОВ сурати (ЎзА).

Ибрат

Дафтарчадаги икки ёзув

Очиғи Ҳамид ота Бобожонов (суратда) билан гурунгимиз анча қийин кечди. Бунга суҳбатдошимнинг камтарлиги сабабчи. Йўқ у асло «индамас»лардан эмас. Қулоқ солиб турсангиз латифаю ҳангомаларни қалаштириб ташлайди. Бироқ, ўзига келганда «Нимаям дейман эл қатори ишладик-да» деб қўя қолади.

Қаҳрамонимизнинг меҳнат дафтарчасида бор-йўғи иккитагина ёзув қайд этилган. Биринчиси — 1943 йили Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетига ҳайдовчи қилиб ишга олинди ва иккинчиси 1993 йили қарилик нафақасига узатилди. У киши 50 йил бир касбда, бир ташкилотда меҳнат қилиб, комсомол Марказқўмининг шу даврдаги барча (жами 13 та) биринчи котибларини олиб юрди.

— Ҳамид ота, 70 ёшга тўлишингиз билан табриклайман.

— Ташаккур!

— Сиз ёшлар ташкилотининг ярим асрлик фаолиятига шахсан гувоҳ бўлган кишисиз. Унинг ўтмиши ва бугуни ҳақида нималар дейсиз?

— Муқаддас Ҳадису шарифда шундай бир жумлага кўзим тушиб қолганди. Аниқ таърифи эсимда йўғу, мазмуни тахминан қуйидагича: Ўтганларнинг фақат яхши одатларинигина эсга олинг. Шу маънода, менимча, тарихда бўлган хатоликлардан тўғри хулоса чиқариш керак. Бировни ёмон деган билан ўзинг яхши бўлиб қолмайсан.

Илгари комсомол даврида ёшлар тарбияси билан боғлиқ аҳамиятли ишлар ҳам, замондан келиб чиқадиган бехуда ишлар ҳам бўлди. Мана бугун мустақил бўлганимиздан кейин ташкилот ёшларнинг кўнглини топиб, манфаатини ўйлаб фаолият кўрсатаётган экан, бу ёғи яхши бўлишига имоним комил.

— Ҳайдовчилар одатда бошлиқларнинг энг яқин одамлари бўлишади...

Ҳайдовчи халқининг бир одати бор — бошлиққа ҳурмат билан хизмат қилиш. Бошлиқларнинг ҳам яхши ёмон кунлари, яхши-ёмон ишлари бўлади. Қолаверса, улар ҳам сиз билан бизга ўхшаган одам-да. Назаримда, ҳайдовчигина раҳбарни энг яхши тушуна оладиган киши.

— Раҳбарларнинг иш режими қандай эди ўша пайтлар?

— Э, режим-пежим йўқ эди. Тунги соат 2-3 гача тиним йўқ. Пахта вақти-ку, асти қўяверинг, ойлаб уй бетини кўришмасди. Вилоятма-вилоят «уполномоченнўй» бўлишиб, дала кезишарди.

— Ҳамид ота, ҳеч ичиб машинани бошқарганмисиз?

— Йўқ мутлақо. Ҳатто, уйга меҳмон келиб қолиб, машинада элтиб қўйиш керак бўлса ичмайман. Бу масалада жуда «маҳкам» эдим.

— Ҳамид ота, Сиз ярим аср Марказқўм саркотиблари ёнида юриб ўзингиз айтгандек, ўрни келганда ойлаб уй бетини кўрмасдан, тунлари уйқусиз қолиб, тиним билмагансиз. Тўғрисини айтинг, жонга теккан вақтлари ҳам бўлганми?

— Одамзот ҳар нарсага кўникар экан. Кўникккандан кейин эса таркиодат қилиш амри маҳол. Шу сингари мен ҳам қаттиқ ишлашга одатланиб қолган бўлсам керак, қийинчиликлар ўз-ўзидан билинмай кетган. Унинг устига энг муҳими ўз касбимни севганман.

— Ҳамид ота, оилангиз, фарзандларингиз ҳақида гапирсангиз?

— 6 қиз, 1 ўғилнинг ҳаммаси олий маълумотли, ҳаммаси уй-жойли бўлишган. Невараларим йиғилиб келишса борми, ҳовлимиз қий-чув, ўйин-кулгига тўлиб кетади. Барака топгурларнинг умрлари узоқ бўлсин. Бугунги қийинчиликларам ўтиб кетади. Болаларимизнинг келажаги порлоқ бўлишига ишонаман.

Яқинда Ҳамид ота тантанали равишда қарилик нафақасига узатилди. У ташкилот билан, ундаги хизматчилар билан ва қадрдон бўлиб қолган... машинаси билан хайрлашди.

Лазиз ТАНГРИЕВ
суҳбатлашди.

КЕЧА БУГУН ЭРТАГА

● ХИТОЙ Ўзбекистон билан ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантиришга тайёр. ХКП Марказий Комитети сиёсий бюроси доимий комитетининг аъзоси Ли Жуйхуан Ўзбекистон Халқ Демократик партиясининг делегацияси билан учрашувда шу гапни айтди. Партия Марказий Кенгашининг биринчи котиби Маҳмуджон Расулов бошчилигидаги бу делегация мана бир неча кундан бери Хитойда меҳмон бўлиб турибди. «Хитой Халқ Республикаси билан Ўзбекистон ўртасида қадимий тарихий алоқалар мавжуд, улар — қўшнилардир, шу сабабли икки томонлама ҳамкорлик ҳам хитой халқининг, ҳам ўзбек халқининг туб манфаатларига мос бўлиб тушади», — деди Ли Жуйхуан.

● АҚШГА ташриф буюрган Қирғизистон Президенти А. Акаев БМТ Бош котиби Бутрос Ғолий билан учрашди.

● ЖЕНЕВАДА қуролсизланишга бағишланган конференция сессиясининг иккинчи қисми очилди. 26 июнгача давом этадиган мажлис қатнашчилари бундан буёнги ишларнинг асосий йўналишларини белгилаб оладилар. Ядровий синовларни тақиқлаш, космосни қурол-яроғдан ҳоли қилиш масалаларига алоҳида эътибор берилмоқда.

● РОСТОВ вилоятида нон ва сут маҳсулотлари яна қимматлашди. Эндиликда 8 сўмлик бир буханка нон 16 сўм туради. Сут маҳсулотлари нархи ҳам икки баробарга ошди.

● МОСКВАДА банклараро навбатдаги валюта савдо-сотиғи бўлиб ўтди. Унда 1 АҚШ доллари 934 сўмга сотилди.

КЕСКИН БУРИЛИШЛАР ИНҚИЛОБГА МОНАНД

ЛЕКИН УЛАР ЯХШИЛИККА ОЛИБ БОРМАЙДИ...

(Боши 1-бетда).

Ахир мамлакатларимизни ҳудудий яқинликгина эмас, балки маданий муштараклик, тилимизнинг ўхшашлиги ҳам бирлаштириб турибди. Лекин иш гапдан нарига ўтмади.

Кўп одамлар шу йилнинг январида Тошкентда бўлиб ўтган учрашувни бурилиш босқичи бўлди, деб ҳисоблашди. Маълумки, бу учрашувда беш давлат раҳбарлари Марказий Осиё минтақаси мамлакатларининг иқтисодий ҳамкорлиги тўғрисида декларация қабул қилган эдилар. (Эслатиб ўтамиз: «Ўрта Осиё» атамаси совет тузуми даврида ўйлаб чиқарилган ва ишлатила бошлаган) Қабул қилинган ҳужжатларда ягона бозор ва ахборот маконини барпо этиш, нархларни ўзаро келишиш, ягона бож ва ўлпон қоидаларини жорий этиш кўзда тутилган. Россия, Украина, МДҲдаги бошқа мамлакатларнинг раҳбарлари бу қарорни ёқтирмаганига қарамай, таҳлилчилар ва мутахассислар уни мантиқий ва қонуний, деб ҳисобладилар. Бунинг устига Борис Ельцин билан Леонид Кравчук ҳам пировард натижада ўз касбдошларининг бу ҳаракатларини табрикладилар, Марказий Осиё давлатларининг раҳбарлари аҳволни мумкин қадар тезроқ ва самаралироқ барқарорлаштиришга интилганликларини тан олиб, касбдошларининг ҳаракатларини намуна қилиб кўрсатдилар. Улар бу ҳақда Минскдаги учрашувда гапирдилар.

Кези келганда Н. Назарбоевнинг Тошкентда журналистларга айтган гапларини эслатиб ўтиш ўринлидир: «Марказий Осиё минтақаси мамлакатларининг иқтисодий салоҳияти жуда улкан. Биз ўзаро манфаатли ҳамкорлик воситасини қанчалик тез ишлаб чиқсак, шу қадар тезроқ яхши яшай бошлаймиз! Шу сабабли Ўзбекистон Республикаси пойтахтидаги учрашувни тарихий учрашув, деб аташ учун тўла асосимиз бор....»

Ҳамма гап аниқ ва равшанга ўхшайди. Бироқ, таассуфки, одатда пухта ўйлаб мулоҳаза юритадиган бу сиёсатчининг йўлида кейинчалик очиқдан-очиқ бурилиш бошланди. Аввалига у апрель ойида Минскда бўлиб ўтган учрашувда Қозоғистоннинг таназзул тамойилларини бартараф этишга доир бир қанча таклифлари борлигини айтди. У узилган алоқаларни тиклаш зарурлигини, ҳозирги тарқоқлик энди мустақил давлатларда яшаётган кишиларнинг тақдирига салбий таъсир қилаётганини таъкидлади. У иттифоқни қайтадан тиклаш лозим, деб шама қилаётгани аниқ эди. Москвада у тағин ҳам очиқроқ гапирди, дипломатия ниқобларисиз бундай деди: «...Ҳамдўстликка кирадиган ҳар қандай давлат ҳамма жойда ҳам ўз ваколатларининг бир қисмини топширади (марказга топширади, деб тушунаверинг), бундан умумий ваколатлар кўпая боради...».

Ана шундай гаплар! «Правда» эса ўзига хос услуб билан Н. Назарбоевни «Ер курраси олтидан бири» аҳолисининг халоскоридек қилиб кўрсатмоқда. Газетанинг фикрича, Қозоғистон раҳбари аҳволнинг мураккаблигини биринчи бўлиб англади, у янги иттифоқ бунёдкоридир. Лекин, шу ўринда Н. Назарбоевнинг ўша иттифоқни парчалаб ташлаш юзасидан олдин қилган ҳаракатлари ҳақида нечундур бир оғиз ҳам сўз айтилмаган. Нима, бу тасодифми, муаллифнинг тушуниб етмаганими, ёки шунчаки хатоми? Ахир, айтилган ҳар қандай чала ҳақиқат ёлғон бўлавермайди...

Ўз сиёсатига шундай кескин тузатишлар киритишга Нурсултон Абишчевични нима мажбур қилди, деган саволга аниқ бир жавоб бериш қийин. Аммо бир нарса равшан: бу оддий шуҳратпарастлик эмас! Бир-бирига қоришмайдиган нарсаларни қовуштириб бўлмайди. Доно, маккор ва доғули сиёсатчи Талейраннинг «Сиёсат — мумкин бўлмаган ишни бажариш санъати!» деган қоидасини эсласак, бу ўша вақтдаги аниқ тарихий вазиятга боғлиқ эди! Ҳозир эса вазият бутунлай бошқача.

Шу ўринда Ислом Каримовнинг январда Тошкентда айтган гапларини эслаш муҳимдир.

— Тарих ғилдирагини орқага буриб бўлмайди, — деган эди у. — Лекин Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигини шу қадар шошма-шошарлик билан дафн этиш ҳам мумкин эмас. Ўзаро манфаатли ва тенг ҳуқуқли ҳамкорлик учун ҳали имкониятларнинг ҳаммасидан ҳам фойдаланилгани йўқ.

Шу ерда Ислом Каримовнинг яна бир қоидасини эслаш ўринлидир: эскиликка қайтиш — ақлга сиғмайдиган иш. Мустақил Ўзбекистон — бирлашиш тарафдори. Лекин ҳеч қандай тазйиқсиз бирлашиш тарафдоридир. «Яқин» ёки «олис хориж» тушунчалари бўлиши мумкин эмас. Республика барча давлатлар билан ўз муносабатларини ўзаро келишиш, яъни тотувлик негизида қурмоқда. Шу сабабли собиқ иттифоқни қайтадан тиклашга, қатъий маъмурий-тақсимлаш тизимига қайтишга уриниш республика учун мақбул эмас.

...Ҳа, амалий ишга ўтадиган пайт келди. Бирлашмаса, тенг ҳуқуқли, маърифий ҳамкорлик бўлмаса, бирорта давлат ҳам яшай олмайди. Лекин эскириб парчаланиб кетган ғиштлардан янги уй қуриб бўлмайди. Янги уй асрлар давомида мустаҳкам туриши учун у пишиқ материалдан барпо этилиши керак! Бунда машъум инқилобийлик қоидаси ўринли эмас. Минглаб йиллар тажрибасида синовдан ўтган бир маромда давом этадиган тараққиёт йўлигина кутилган натижани бериши мумкин.

(ЎзА).

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР·ХАБАРЛАР·ҲОДИСАЛАР

ХОРИЖДА НИМА ГАП?

УММОН ва Бирлашган Араб Амирликлари Япониянинг автоматлаштирилган бошқарув системали танкерида биринчи сузишни муваффақиятли якунладилар. Унга ўрнатилган замонавий ускуналар бошқа кемалар ва сувости қоялари билан тўқнашиб кетишдан асрайди, танкернинг Бандаргоҳда эркин ҳаракат қилишини таъминлайди.

Нагасакидаги «Мицубиси дзокогио» фирмасида тайёрланган бу танкер 258 минг тонна сув сиғимига эга, унда 23 киши хизмат қилади.

* * *

ФРАНЦУЗ полицияси Италия, Германия ва бельгиялик ҳамкасблари билан ҳамкорликда «яшил денгиз» операциясини ўтказмоқда. Франциянинг жанубида шу кунгача 23 киши қамоққа олинди. Улардан 12 таси халқаро қидирувда бўлган шахслар эканлиги маълум бўлди.

Франция полициясининг хабар беришича, қамоққа олинганлар Оврупо доирасида ноқонуний савдо-сотиқ билан шуғулланишда, фирибгарликда айбланмоқдалар.

* * *

АМРИҚО Қўшма Штатлари шу ҳафта охирида КХДР билан олий даражада музокара ўтказишни мўлжалламоқда. Унда Корея ярим оролида ядро қуролини тарқатмаслик муаммоларини ҳал этиш йўллари муҳокама қилинади.

АҚШ КХДРдан ядро қуролини тарқатмаслик ҳақидаги шартномага қайтишни, ҳарбий ядровий ашёлар тўпланмоқда, деб гумон қилинган иншоотларни МАГАТЭ томонидан текшириш учун очиб қўйишни ва ядро қуролини яратиш дастурини тўхтатишни талаб қилмоқда.

* * *

БОСНИЯ ва Герцеговинада вужудга келаётган аҳвол равшан: халқаро ҳуқуққа ва жаҳон ҳамжамиятининг фикрига хилоф равишда у парчаланиб кетди. «Франс—2» телекомпаниясининг янгиликлар кўрсатувида қатнашган Франция Бош вазири Эдуард Балладюр шундай деди. Мамлакатнинг бир қисмини серблар, яна бир қисмини хорватлар эгаллаб олишган. Фақат бир қисми мусулмонлар назорати остида турибди, деди у.

БИР ЎҚ БИЛАН...

Тунис саёҳатчилар бюроси мамлакатга ташриф буюрган сайёҳлар учун ажойиб дастур ишлаб чиқди. Эндиликда ҳар бир сайёҳ (юқори лавозимдаги раҳбарлардан тортиб, оддий кишигача) бюро маслаҳатига кўра, бир туп дарахт ўтқазади. Дарахтга сайёҳнинг исм-шарифи, эккан куни ёзилган ёрлиқ осиб қўйилади.

Бюро вакилларининг бу тадбирларини бир ўқ билан икки қуённи урган овчига ўхшатиш мумкин. Негаки, биринчидан, мамлакат кўкаламзорлаштирилмоқда, иккинчидан, дарахт эккан сайёҳ 5—10 йилдан кейин ўша дарахтини кўриш учун бормаслигига ким кафолат бера олади? Демак, мамлакатга ташриф буюрувчи сайёҳлар кўпаяди.

ЖУРНАЛИСТЛАР ОТИЛМАСИН

Ўтган йили 61 журналист хизмат бурчини бажараётган пайтда ваҳшийларча отиб ўлдирилган. «Репортёрларга чегара очиқ» халқаро ташкилотининг докладида айтилишича, 12 нафар журналист собиқ Югославия ҳудудида, яна шунча журналист Туркияда, 6 нафари Тожикистонда, Колумбия ва Перуда 5 нафардан, 3 журналист Филиппинда ва яна шунчаси Чадда ўлдирилган.

Яна докладда маълум қилинишича, 123 журналист қамоқхоналарда азоб чекмоқда. Улардан энг кўпи — 30 нафари Хитой журналистларидир. Уларнинг аксарияти 1989 йил ёзида Пекин воқеасидан кейин темир панжара ортига тиқилган.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ЎЗИНИ ЎЗИ ОПЕРАЦИЯ ҚИЛГАН

● САРЛАВҲАНИ ўқиб бундай воқеа бўлмагандир, дея хайрат аралаш ишонқирамай тургандирсиз, хойнаҳой? Афсус, ишонишингизга тўғри келади. Чунки бундай воқеа ҳаётда қайд этилган: 1961 йилда Антарктидадаги Новолазаревск совет станциясининг дўхтири Л. Рогозовнинг биқини бирдан оғриб қолади. Ўша пайтда унга тиббий ёрдам кўрсатадиган бошқа дўхтирнинг ўзи йўқ эди. Шунинг учун у ўзига ўзи ташхис қўяди. Операция столини тайёрлаб, рўпарасига ойнани ўрнатиб, ўзини операция қилишга киришади ва бу ишни муваффақиятли уддалайди.

Дарвоқе, Рогозов операцияни бир ярим соатда якунлаган.

1 МАЙ КЎП МАМЛАКАТЛАРДА НИШОНЛАНАДИ

● МАЪЛУМКИ, бу йил бизда, умуман МДҲга кирувчи республикаларда 1 май — меҳнаткашларнинг бирдамлик куни деярли шов-шувсиз, бор билан йўқнинг ўртасида ўтди. Умуман бу байрамга аввалгидек урғу берилмади. Бироқ бу байрам кўп мамлакатларда расмий тарзда нишонланади. Масалан, Шимолий Кореяда, Кубада, Вьетнамда, Мисрда ва бошқа қатор давлатларда. Германияда 1 май — дам олиш куни ҳисобланади. Англияда эса ойнинг биринчи душанбаси дам олиш куни бўлади.

СУЛАЙМОН ОҒА

ТУРКИЯ ЖУМҲУРИЯТИНИНГ ТЎҚҚИЗИНЧИ ПРЕЗИДЕНТЛИГИГА СУЛАЙМОН ДЕМИРЭЛ САЙЛАНДИ

БУГУНГИ КУНДА Туркия Жумҳуриятининг жаҳон сиёсатида мавқеи салмоғи ортиб бормоқда. Шунданми хориждан олинаётган хабарларда тез-тез «Туркия» сўзи учраб туриши ҳам табиийдир. Чунки бу давлатнинг халқаро аҳамиятга молик кўпгина воқеаларда бевосита ёки билвосита иштироки бор.

Ўзбекистонимиз ўз истиқлолини эълон қилган йилни кўз олдингизга келтиринг. Мустамлака занжирлари парчаланган тарихий айём. Мустақил мамлакатимиз ҳали мурғак, қўллаб-қувватлашга муҳтож. Дўст ким, ғаним ким сараланадиган пайт. Ўша унутилмас кунларда биринчи бўлиб истиқлолимизни жаҳон оммаси олдида баралла эътироф этган, узилган асрий қардошлик риштасини қайта боғлаган ва ҳар жиҳатдан мадад беришга тайёр эканлигини изҳор этган Туркия Жумҳурияти бўлди. Бунда Туркиянинг бошқа сиёсатдонлари ва давлат раҳбарлари қатори Сулаймон оға Демирэл жанобларининг ҳиссаси катта.

Туркиянинг Испорта вилоятидан чиққан ёш бинокор-муҳандис Сулаймон Демирэл 60-йилларнинг бошларида сиёсат майдонида илк бор пайдо бўлди. Унинг ўз Ватанида, шунингдек, АҚШда олган иқтисодий билимлар билан қуроллангани, табиат ато этган ақл-заковати ва довюраклиги ҳокимият ва сиёсий таъсир ўтказиш учун кўпдан-кўп «жангларда» мўъжиза намоён этди.

Амриқо генерали қўмондонлиги остида турклар ҳам Корея урушида қатнашган, Туркия ҳудудида эса АҚШнинг ҳарбий базалари бўлган пайтни эслайлик. Ўша йилларда давлат ҳокимияти бошида турган Мендерес тараққийпарвар кучларни ўз йўлидан супуриб ташлади. Ҳам ички, ҳам ташқи сиёсати туфайли катағонлик, сиёсий арбобларни ҳибсга олиш авж олди, мамлакатда қаттиқ цензурани жорий қилди. Натижада Туркия Жумҳурияти тарихида биринчи ҳарбий тўнтариш бўлди. Ҳарбий трибуналнинг ҳукми билан Бош вазир Мендерес 1960 йил майида осиб ўлдирилди. Шундан кейин Демирэл ўз маслакдошлари билан Адолат партиясига асос солди.

Кейинчалик, Туркияда ижтимоий зиддиятлар кескинлашган ва сўл кучларнинг роли ўсиб бораётган пайтда, айни Сулаймон Демирэл бирлашган миллий фронтни ташкил этди. У ҳукумат пиллапоясининг чўққисига кўтарилиб, мамлакат тарихида энг ёш Бош вазир бўлди. У деҳқонларнинг руҳиятини ва мусулмон аҳолисининг кайфиятини нозик ҳис этиш туфайли қалтис сиёсий вазиятлардан усталик билан чиқа олди.

Бироқ, бирлашган миллий фронт зиммасига юкланган умидини оқламади ва мамлакатни бошбошдоқликка олиб келди. Парламентда зиддиятлар юзага келди, кучайди. 70-йиллардаги сўллар ва ўнглар ўртасидаги қонли тўқнашувлар натижасида 5 мингдан зиёд киши ҳалок бўлди. 1980 йилда генераллар ҳокимиятни қўлга олдилар. Демирэл чекинди ва бироз фурсат сиёсатдан ўзини четга олди...

Туркия саккиз йил муваффақиятли ривожланишдан кейин яна қийинчиликларга дуч келди. Булардан энг асосийси миллий пул бирлиги — лиранинг қадрсизланиши бўлди. Натижада Ватан партияси ва унинг раҳбарлари нуфузи пасая бошлади. Демирэл бундан фойдаланиб қолди. Унинг Тўғри йўл партияси (ТЙП) 1991 йил парламент сайловларида ғалабага эришди. У яна Туркия Бош вазири бўлди.

Сулаймон Демирэл ўзининг ҳозирги (социал-демократлар билан биргаликда қўшма ҳукумати) асосий вазифаларни инсон ҳуқуқларига риоя этишдан ва мамлакатнинг Оврупо ҳамжамиятида кенг миқёсли иштирокини таъминлаш мақсадида унинг иқтисодиётини барқарорлаштиришдан иборат, деб белгилади.

Туркия Жумҳурияти тўққизинчи Президенти ички сиёсатда ғайрат-шижоат, омилкорлик кўрсатишнинг ўзи билан чекланиб қолаётгани йўқ. У Бош вазир бўлган пайтида ҳам ташқи сиёсатда ташаббускорликни қўлдан бой бермасликка ҳаракат қилган.

«Турк ва ўзбек халқлари 50 йилга кечикиб учрашди». Бу сўзларни Сулаймон оға Президентимиз Ислом Каримов Туркияга қилган биринчи расмий ташрифи пайтидаги суҳбатларидан бирида айтган эди.

Ҳа, асл илдизи, тили, дили ва дини бир бўлган халқларимиз ўртасидаги узилиб қолган ришталар шунча даврдан сўнг қайта уланди. Тошкентда Туркия Жумҳуриятининг, Анқарада Ўзбекистон Республикасининг элчихоналари фаолият кўрсатаётганлиги, иқтисодиётда, маданият, маориф ва бошқа соҳаларда ҳамкорлик ва ҳамдўстлик ривожланиб бораётганлиги бундан далолат бериб турибди. Янги-янги қўшма корхоналар ташкил этилаяпти. Республикамиздан борган катта гуруҳ талабалар Туркияда таълим олаяпти. Бу Сулаймон оға Демирэл республикамизга ўтган йили расмий ташрифи олдидан айтган «Биз Ўрта Осиё республикаларига берган ваъдамизни бажарамиз, биз уларга мадад берамиз», деган сўзлари рўёбга чиқаётганлигидан далолатдир.

Тўғри йўл партиясининг 68 яшар раҳбари Туркия, унинг халқи манфаатларини ҳар нарсадан, шахсий иззат-нафсониятлардан ҳам нуфузроқ билади. Бу бежиз эмас. Ахир, шу халқ уни юқори лавозимга кўтарди. У Туркия Жумҳуриятининг энг юксак лавозими — Президенти бўлди. Бу ҳар бир сиёсий раҳбарга ҳам насиб этадиган ишонч, бахт эмас. Демак, шу ишончга муносиб. Ўзи тўғрисида халқ қалбида узоқ йиллар муҳрланиб қоладиган хотира қолдиришнинг айни палласи. Буни Сулаймон оға ҳам яхши англайди...

Карим РАҲИМ,
«Туркистон»нинг сиёсий шарҳловчиси.

Кўнгил мулки

كونگيل مولكى

Мен бир тушни кўп кўраман. Тушимда атрофи яшиллик билан қопланган катта кўча бўлади. Обод, қатор-қатор хонадонлар, болакайлар ўйнаб ўтиради. Нимагадир ҳамма уйларнинг атрофига бир хилда оппоқ атиргуллар экилган бўлади.

Мен ўша кўчадан жимгина кетавераман. Ва бир зум тўхтаб қоламан. Кўзим гўё фаришталарга тушади. Кўча бошидан оппоқ яктак кийган, белига белбоғ ўраган, дўппи кийган, оёғида маҳси бўлган бир гуруҳ чоллар аста-секин келаверишади . Гўё оқлик ичидан нур таралаётгандай.

Бундай манзарани кўришни орзу қилганим учун узоқ тикилиб қоламан. Шу пайт орқа тарафдан бир шуъла тушади. Ўгирилиб қарасам, яна оқликка бурканган бир гуруҳ момолар келишяпти. Бошларида, эгниларида оппоқ кийим.

Уларнинг манзиллари мени қизиқтирарди, четга чиқиб кутиб турдим.

Уларнинг ҳаммаси оппоқ атиргулли хонадонга кириб кетишди.

ФАРИШТАЛИ ХОНАДОН

Кейин хаёлимга бир фикр урилди.

Қариси бор уйнинг фариштаси бор!

Мен шу каломни илк бор энамдан эшитгандим. Ҳатто бир марта мена шу сўз учун йиғлагандим ҳам. Ишдан чарчаб келган отамга хархаша қилгандим.

— Отажон, бизларнинг уйимиз фариштасизми?

— Нимага ундай дейсан?

— Уйимизда кекса кишилар йўқ-ку, на энам, на бобом.

Отамни қийин аҳволга солиб қўйгандим.

— Бу тақдир дейдилар, болам. Кимнингдир хонадонидан фаришталар эрта кетади, кимникидан кеч. Бизникидан барвақт кетишган...

Табиийки, бу гапларнинг маъносини кейинчалик англадим. Англаганим, анча пайт отамдан хафа бўлиб юрдим. Гўё уйимизнинг фаришталарини у киши қувиб юборгандай. Энам — онамнинг онаси менинг таъсирчанлигимни сезиб, бошқа гал фаришталар ҳақида гапирмайдиган бўлдилар.

Мурод бобо ва София момолар билан кўришганимда дарров ана шу гапларни эсладим. Фариштаси бор хонадон эгаларига ҳавасим келди.

Уларнинг турмуш қурганларига олтмиш йилдан ошибди. Невара-чеварали бўлишибди.

София момонинг хотирасида қолган воқеалар, кунлар анчагина экан. Кўпларини гапириб бердилар. Мен жимгина тингладим.

— Гапни тўйим бўлган кундан бошлайинми, қизим. Ёдимда. Қимматчилик. 1929 йил. Икки товоққина палов қилишди тўйга. Қўшнилар чиқишди. Оддий докани тўрт қават қилиб менга кўйлак тикишди. Тўрт-беш дугонам келишди. Мени отда олиб кетишди куёвникига. Мана шуларни эслайман, холос. Кейин яна оғир кунлар бошланди. Ҳеч эсимдан чиқмайди. Бир кафт тузни капалаб, устидан сув ичиб кун кўрган пайтларимиз ҳам бўлган. Бор нарсаларимизни сотиб, ўлиб қолмаслик учун егулик нарса олардик.

Шунча оғир кунларни кўриб англадимки, жон қаттиқ экан, болам. Мана, худога шукур қилиб ўтирибмиз.

— Кексалик қувончлими, момо?

— Кексаликнинг яхши томонлари ҳам, ёмон тарафлари ҳам бор. Яхшилиги, жигарларинг атрофида ўтирасан оёғингни узатиб. Ёмонлиги, кўнглингда ғайрат бор-у, оёқда мадор йўқ.

— Шунча йил ишлаб тўймадингизми?

— Кексайганимда ҳам шойи тўқиш фабрикасида ишлаганман. Бир куни менга қизиқ суратни кўрсатишди. Боласини орқасига боғлаб ҳовли супураётган аёл. Тикилиб қарасам ўзим. Кенжатойимни орқамга боғлаб фабрика ҳовлисини супураётганимда суратчи билинтирмай келиб олган экан. Ишқилиб, қанча қийинчилик бўлса чидашга куч топа билардик-да. Ҳозирги ёшлар эса кўникувчанмас. Шунинг учун оилада тез-тез жанжаллар бўлиб туради.

— Шунча йил яшаб, англаганингиз нима бўлди, моможон?

— Англаганим, эрга «тавба» қилишни ўргандим. Эрнинг юзига тик қарамасанг, ҳаётинг файзли бўлишини билдим. Эр — кичик худо. Худоники билсанг, эрни билгин. Мана шуларга амал қилиб, кам бўлмадим. Келинларим ҳам шунақа. Ҳозир бир ҳовлида беш келин бор. Иккитаси ўзимники, учаласи невара келин.

— Мурод бобо билан узоқ йиллар бирга яшаб келяпсизлар. Бир-бирларингиздан безор бўлган вақтларингиз ҳам бўладими?

— Бизлар ҳам фаришта эмасмиз. Ёшликда уришганмиз. ҳам, ярашганмиз ҳам. Лекин кексайгандан кейин бир-бирига ёшликдагидан кўра қаттиқроқ боғланиб қоларкан, киши. Иккаламиз бир нарсани ният қилганмиз, илоҳим бир кунда кетайлик...

— Чевараларингизнинг ҳам роҳатини кўринг, моможон.

— Барибир дунёга устун бўлмаймиз-ку, болам. Яна, ўша кун келса, қазойим етса, невараларимга атаганларим ҳам бор. Айтайин-а, қулоқ сол. Момога тикиламан. Юзлари ажиндан тарам-тарам. Кўзларини юмиб, нимандир хиргойи қила бошлади. Аввалига тушунмадим, тушундим-у, вужудимга титроқ кирди. Бу оҳанг таниш, жуда таниш эди. Азаларда эшитгандим бу оҳангни...

Мен ўлай жума куни,
Чиқсин жанозам чарх уриб.
Невара-чеварам ён-бошимда
Қолсин-о фарёд уриб...

Момоси бор хонадоннинг келинларига ҳавасим келади. Чунки қари билганни пари билмас, дейишади. Ўша куни момонинг невара келини Сухро опадан кўп яхши гапларни эшитдим.

— Момомиз уйимизнинг кўрки. Янгигина келин бўлиб келганимда ёнларига чақириб, насиҳат қилгандилар:

— Шу уйни бир умрлик гўшам дегин, келинжон. Отамнинг уйи ёлғончи уй. Мана шу ёр-ёр билан келган хонадонни чин уйим дегин. Энди бир гапни айтайин, қулоғингга қуйиб олгин. Ҳар гап бўлса ичингга ютгин, қулоғинг кар, дилингда кўр бўлгин. Бу ҳаётда нималар бўлмас, оилада нималар айтилмас.

Момонинг ана шу гапларини ҳеч ёдимдан чиқармайман. Ўзимдан кейин келган келинларига ҳам ўша гапларини айтишганини эшитганман. Шунинг учун бўлса керак, бир ҳовлида беш келин аҳил яшаяпмиз. Момом, бобомлар — хонадонимизнинг фаришталаридир.

Мурод бобо ва София Момо Тўхтамуродовалар Самарқанд шаҳридаги тўқувчилар маҳалласида яшашади. Бу хонадонни кўпчилик билади ва ҳурмат қилади.

Нимагадир мана шундай кекса кишилар бор уйларга бориб келганимдан кейин бир курсдош қизнинг гапларини эслайвераман. У ҳар доим:

— Менинг орзуим — қайнонам бўлмаса. Қайнона-келин барибир аҳил бўлолмайди, дерди.

Унинг гапларини эшитганда юрагим музлаб кетаверарди. Турмушга ҳам чиқди. Лекин қайнонаси бор эди. Орадан икки йил ўтар-ўтмас қайнонаси қазо қилди. Бир куни уни кўчада кўриб, сўрадим.

— Қайнонасиз келин бўлиб, ниятингга етиб юрибсанми?

У афсусланиб гапирди:

— Ҳар неки бўлса, ниятингга яраша бўлади, дейишади. Ахмоқ эканман, қайнонам вафотидан кейин уйимиз ҳувиллаб қолди.

Ҳаётнинг ўзи бизни тарбиялаб қўйяди. Вақт энг олий ҳакамдир.

Мен бир тушни кўп кўраман. Тушимда момолар, боболар оппоқ кийимда оқлик кўчасидан гуруҳ-гуруҳ бўлиб келаверишади. Ва оппоқ атиргул очилиб турган хонадонларга бирма-бир кириб кетаверишади.

Қанийди хонадонимиз олдида ҳар доим оппоқ атиргуллар очилиб турса...

Гули ЧЕҲРА,
Самарқанд.

Қадрият

ЭЪТИҚОД

Эътиқод... Бу сўзни мен тилга олганимда, бирон нарсага ишонч ёки қизиқиш, унга меҳр қўйиш ва уни ҳамма нарсадан устун қўйиш деган маънони тушунаман.

Адашмасам, 1986 йилда биз ёшларнинг севимли рўзномаси бўлган «Ёш ленинчи»нинг (ҳозирги «Туркистон») бир сонида О. Очиловнинг «Эътиқод» деб номланган хати нашр қилинган эди.

Мактуб муаллифи мактабда таълим берган муаллима ҳақида фикр юритади. У ўз устозининг бир гапини келтиради: «Инсон дунёга келдими, бирор нарсага албатта меҳр қўйиб, эътиқод қилади».

Шунингдек, О. Очилов орадан анча йиллар ўтиб, муаллимини бозорда кўрганини, қўли-қўлига тегмай лимон сотаётганини, кўзини пулдан узолмай, атрофдагиларни, ҳатто собиқ ўқувчисини ҳам танимаганини қоралаб ёзади. Мактуб сўнгида муаллиф: «Қани сиздаги ўша эътиқод, қани бизга ўргатган ўша ўгитларингиз?» дея муаллимига хаёлан мурожаат қилади ва газетхонларнинг бу воқеага нисбатан фикри билан ҳам қизиқади.

Бу хат менда оғир таассурот уйғотди. Балки муаллима оиладаги моддий етишмовчиликлар боис бу ишга қўл ургандир. Масалан, ўша пайтда бизнинг уйимизда мендан ташқари (мен мактабда, 8-синфда ўқир эдим) ҳамма маош оларди. Шунга қарамай, юрагида собит эътиқоди бор опажоним ҳам бозорга чиқиб, томорқадаги кўкатлардан сотиб турардилар. Демак, бу — пулга ўчлик эмас, балки шароит тақозоси. Менинг муносабатим акс этган хат ҳам рўзнома саҳифасида «Эътиқод»ни муҳокама қилганлар баҳсида босилиб чиқди. Мактабда тарбиявий соатда бизларга муаллимимиз ўқиб эшиттирди. Кимлардир олқишладилар, кимлардир...

Бир муаллимимиз ўшанда биз. ўқувчиларга эътиқод мавзусида тарбиявий дарс ўтказган эдилар. Ўша муаллим бизга: «Мактабни битириб кетиб бирор жойда биз ўқитувчиларни кўриб қолсангиз, кимларингдир тескари қараб ўтарсизлар, яна кимларингдир зўрға кўнглимиз учун салом берарсизлар», деган эдилар.

Мана, мактабни битирганимизга ҳам анча йил бўлиб қолди. Биримиз Тошкентдаги олий илмгоҳларга, билим юртларига ўқишга кирдик, биримиз завод ва фабрикаларга ишга жойлашдик. Хуллас, ҳаммамиз катта ҳаётга қадам қўйдик.

Тунов куни бозорга тушсам узоқдан ўша бизга эътиқоддан билим берган муаллимимни кўриб қолдим. Не кўз билан кўрайки, муаллим картошка сотаётган эди. Кўзларимга ишонмай қолдим. Хаёлимдан шу лаҳзада «Эътиқод» ўтди. Ё, тавба, наҳотки, шу менинг ўқитувчим, бизга таълим берган устозим бўлса. Наҳотки... Мен ўзимга келиб, нима қилишни билмай қолдим. Нима қилай, бориб «салом» берайми, ҳол-аҳвол сўрайми?! Балки мени кўриб муаллим ҳижолат тортар, балки уялар. бир жойда анчагина ўйланиб туриб қолдим. Шу пайтда эсимга рўзномада хати босилган О. Очиловга ёзган жавобимни эсладим. Секингина муаллим ёнидан ўтиб бордим. Ва «бирдан кўриб қолдим». Саломлашдим, ҳол-аҳвол сўрашдик. Муаллимим ҳижолатдан кулишини ҳам, жиддий туришини ҳам билмай қолди. Картошка устидаги тупроқни тозалаганми, билмадим, қорайиб кетган қўлларини пештахта остига яшира бошлади. Мен билан номигагина сўрашиб, гўё «тезроқ кета қолсин» дегандай гапни жуда қисқартиришга ҳаракат қиларди. Мен атайдан суҳбатни чўзишга ҳаракат қилдим. Муаллим дарс пайти доскага бўр билан ёзганида, кундаликларимизга баҳолар қўйганида унинг қўлларига ҳавас билан тикилардик. Мана, бугун ўша қўллар «йўқ» эди. Менинг хаёлимдан шу қўллар билан кундаликка баҳо қўйиш, шу қўллар билан оппоқ бўр ушлаб доскага ёзиш манзараси ўтди. Кўнглим ҳижил бўлди. Хайрлашарканман, унга соғлиқ тиладим, уйимизга меҳмон бўлиб боришини чин қалбдан илтимос қилдим. Бошқа устозларга ҳам салом деб қўйишни сўрадим.

Хуллас, тўғри қилдимми ёки нотўғрими, билмадим. Менга таълим берган муаллимим ёнидан, эътиқодни ўргатган устоз ёнидан кетдим. Балки у мени кўрганда хаёлидан «кўрмаса ҳам майлийди», деган гап ўтгандир.

Шу хатни ёзиб сизлар билан муҳокама талаб қилмоқчи эмасман. Фақатгина ўз дилимдаги гапларни битдим холос. Ҳамма ҳам ҳаётни турмуш машаққати бошига тушганда яхшироқ тушунар экан. Ўзи бошидан ўтказмай туриб, бошқа бир одамга танбеҳ ёки тасалли беришга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ экан, деб ўйлайман.

Зулфия ҚЎЧҚОРОВА,
Тошкент шаҳри, Ҳамза тумани.

Дилнома

ҲОЛАТ

Ўзимни-ўзимга қул қилиб сотдим,
Шоҳлик кўнглимни ҳам дарёга отдим.
Қон қусиб йиғлади занжирбанд руҳим
Руҳим осмонида кун бўлиб ботдим.
Жисмим занжирлара эл бўла қолди,
Ёлғонлар дилимга тил бўла қолди.
Фақат руҳим мени юксакка чорлаб
Тиконлар бағрида гул бўла қолди.
Шоҳлик кўнглим дарёлардан тошдилар,
Ўркач-ўркач тоғликлардан ошдилар
Сувлар тошиб кўп қиёмат кун бўлди,
Изин ювиб не сирларни очдилар.
Ўзим даллол, ўзим сотдим сўзимни,
Ўзимга қул қилолмадим ўзимни.
Кўнглим шоҳдир, нетай ўзим гадоман,
Ҳақ йўлида парвонадай адоман.

Амина ҚОДИРОВА.

ИНСОФ

Нақл қилишларича, бир кекса ҳунарманднинг иши доим юришар экан. Қўшни ҳунармандларнинг бозори касод бўлса бўларканки, бу қариянинг доим ошиғи олчи экан. Бир куни қўшнилари қариядан бу мунтазам келадиган омаднинг сабабини сўрашибди. Шунда қария: «Бунинг сабаби оддий, — деб жавоб берибди. — Мен хом ашёнинг энг қимматини сотиб оламан, ундан тайёрлаган маҳсулотимни эса бошқалардан кўра арзонроққа сотаман». Қўшнилар бу сирнинг мағзини чаққунча узоқ вақт ўтибди.

Қария хом ашёни қимматга олгани, демак, энг сифатлисини оларкан. Тайёрлаган маҳсулотни арзонга сотгани эса, демак, бошқалардан кўра кўпроқ сотаркан-да.

Худди шундай. Қўшни ҳунармандлар ҳар биридан 5 сўм фойда қилиб кунига 2 та маҳсулот сотса, қария ҳар биридан 3 сўм фойда олиб ўнлаб маҳсулот сота оларкан. У кўп меҳнат қилгани учун, серғайратлиги ва инсофлилиги учун бошқалардан кўпроқ топаркан.

Ҳа, ҳамма гап инсофда. Инсоф бор жойда барака ҳам, тўкинчилик ҳам бўлади.

ЯХШИ КЕЛДИНГИЗМИ, ДАДАСИ?

Муҳаммад АМИН сурати.

Тутилмаган гаплар

Дунёнинг кичик мутафаккири

— Аданг нима иш қилади? — Нажотни гапга солади боғча опаси.

— Ёзади.

— Аянг-чи?

— Улар ҳам ёзади.

— Сен ҳам ёзасанми? — кулади боғча опаси.

— Йўқ, менда қоғоз йўқ, — дейди жиддий Нажот.

* * *

— Вуй қушларни, вуй учгим келаяпти, — деб жоврайди Нажот баҳорги осмонда чарх ураётган қушларга қараб.

— Орзу, сени учгинг келмаяптими? — завқланиб дейман қизчамга.

— Йўқ, — хўрсиниб жавоб қилади у.

— Нега?

— Адидас олиб берганингизда учардим, курткам оғир, — дейди Орзу.

* * *

— Ая, кўтаринг, чарчадим, — дейди Нажот дўкондан қайтаётиб.

— Сени кўтарсам макаронни ким кўтаради? — дейман қўлимдаги сумкамни кўрсатиб.

— Орзу кўтарсин.

— Орзуга оғирлик қилади.

— Қизиқмисиз ая, — дейди Орзу, — макарон сизнинг болангиз эмас-ку, бир чеккага қўйинг-да, кетинг, — ўзича маслаҳат беради у.

* * *

— Ая, чарчаб кетдим, мен билан гапиришиб ўтиринг?! — деб талаб қилади Орзу.

— Нима иш қилиб чарчадинг? — дейман.

— Зерикиб, — дейди Орзу, — зерикканимдан чарчаб кетдим-да.

* * *

— Ая, Чўлпонни нима учун ўлдиришган? — деб сўрайди Орзу шеър ўқиётиб.

— «Қул бўлмайлик», — дегани учун, — дейман.
— Абдулла Қодирийнички?

— Уни ҳам.

ҚУТЛИБЕКА.

ТУРКМАН ҚЕЛИНЧАГИНИНГ ИЛК ТАБАССУМИ.

Суратчи И. ХУЖАЕВ.

Сиз нима дейсиз?

ҚАЕРДА ХАТО ҚИЛДИМ?

Ўзим етим ўсганман: дадам опамни ташлаб, уйланиб кетган эканлар. «Оила қурсам, болаларим, эрим билан бахтли, тўкис яшашга бор кучимни сарфлайман» деб аҳд қилгандим, опамнинг ёлғиз қийналганларини кўриб.

...Тиббиёт ҳамшираси бўлиб ишлайман, учта қизим бор, эрим — инженер. Яқин-яқинларгача тинчгина яшаб юрган эдик, савдога йўл очилди-ю... қизларимнинг ҳаваслари каттайиб кетди. «Фалончи Сuриянинг юбкасини кийиб келди, фалончи Туркиянинг, фалончи Ҳиндистоннинг... Онаман, тағин ўзим ўксиб ўсганман. «Кел, одамлар қилаётган ишни сен қилмайсанми...» дедим ўз-ўзимга: шаҳарма-шаҳар юра бошладим. Йўл азоби — гўр азоби, иссиқ-совуқ дегандай... Лекин қизларимнинг бир бахтиёрлигини кўрсам, бари эсимдан чиқарди.

...Эрим аввал кўп қаршилик қилди, сўнг индамай қўйди, мен «ўрганиб кетдилар-да...» деб бемалол юргандим... ундай эмас экан.

Кеча Хитойдан қайтдим, улашадиганимни улашиб, сотадиганимни воситачиларга ошириб бўлдим.

— Даданг командировкадаларми... — деб сўрадим охири қизларимдан, улар ўзларини жуда ноқулай сезишди, охири кичиги ёрилди:

— Дадам кетиб қолдилар.

— Кетди,.. қаерга?

Шунда сир очилди. Эрим анчадан бери бир аёлга илашиб юраркан, қизларим ҳам буни сезишаркан, энди ўшаникига бутунлай кетибди, топиб бордим, ғарибгина бир уй, кўримсизгина аёл...

— Нимаси ортиқ экан мендан? — топган гапим шу бўлди.

— Хотинлиги. Сиз хотинлигингизни савдога алмаштириб юбордингиз!

— Мен... ким учун қилдим шу ишни?! Фарзандларингиз учун-ку, топсам топганимни уйга ташидим-ку!

— Менга жонсиз буюм эмас, жонли одам керак, билдингизми, мен уни топдим!

Эримнинг гаплари мени парчалаб ташлади...

...Энди ёлғизман, аламимни кимдан олишни билмайман, қизларим ҳам мунғайиб қолишди...

«Э, худо, қаерда хато қилдим?! Сен савдони ташламасанг, ташлаб кетаман, деса бўлмасмиди?!»..

...Ҳамма нарсам бор, лекин оила деворимнинг бир томони ўпирилиб тушган... шамоллар уриб туради... аччиқ-аччиқ совуқлар ўтади...

БИБИНУР.

КЎП СЕРИЯЛИ... ДАРС

Қизим Тошкент шаҳридаги мактабларнинг бирида — иккинчи синфда ўқийди. Баҳолари — «5». Ўқитувчисидан ҳам нолимайман, мактаб дарсликларига киритилган мавзулардан ташқари Навоий, Бобур ғазаллари, Аҳмад Яссавий ҳикматларини ҳам ўргатади, ёд олдиради. Бу жиҳатдан биз у кишидан бениҳоя миннатдормиз.

Бироқ «лекин»ни бор.

Дарс вақтида, ўқувчиларнинг кўзида бемалол тамадди қилиб, чой ичиб ўтиришлари, меҳнат ва жисмоний тарбия дарсларининг ўрнига ўқиш ёки математика фанларини ўтиши ҳам аслида менга ёқмайди, лекин бир нарса деёлмайман, чунки бунинг бизга номаълум сабаблари ҳам бўлиши мумкин-да!

1991 йили «Бойлар ҳам йиғлайди» фильми кўрсатила бошлаганда қизим эндигина алифбени ўрганаётган эди. «Ана тугар», «мана тугар» билан бутун бир ўқув йилини ҳам ўтказиб юбордик. Болалар ўқитувчиси билан ёнма-ён ўтириб кинонинг биророрта сериясини ҳам канда қилмай кўришди. Худога шукур, энди тугади, болалар бемалол ҳамма дарсларини қолдирмай ўтишади, деб суюниб турганимда, яқинда яна бир чеки-чегараси йўқ фильм бошланди. «Оддий Мария!» Биров уни 192 серия, яна биров 250 серия экан дейди.

Ҳар ҳолда буниси менга қоронғу. Лекин қизим ва унинг синфдошлари ўқитувчилари билан ҳамкорликда Мариянинг изтироблари ва бахтсизликлари билан бирга яшай бошлаганликларидан ташвишдаман. Фақат шундай ҳаяжонли, қизиқарли воқеаларни кўргандан сўнг она сути оғзидан кетмаган болалар риёзиёт ёки табиат фанидан сабоқ олгиси, одоб-аҳлоқ тўғрисидаги насиҳатларни эшитгиси келармикин! Бунинг устига икки дил изҳорини ўқитувчисининг олдида бемалол томоша қилишга бети чидаган болакай ота-онаси, ёки ака-опаларидан андиша қилишни кейинроқ хаёлига келтира олишармикин. Умуман, бу фильмнинг балоғатга етмаган болаларимиз учун қандай ибратли томонлари бўлиши мумкин?

Эҳтимол, сизлар ҳозир мендан «Шу гапларни ўқитувчининг ўзига айтиб қўя қолса нима қиларкин?» деб ранжиётган бўлишингиз ҳам мумкин. Йўқ, айтолмадим, одамнинг юзи иссиқ экан! Бундан кейин ҳам айтолмасам керак... Нима қилай, «Оддий Мария»нинг ҳам тугашини кутсаммикан? Унда яна бошқа «кўп қисмли телесериал бошланиб қолса-чи...

ШАМСИҚАМАР.

Бизнинг мусоҳаба

ОҚЛОВЧИ — ҲАҚИҚАТНИ ЁҚЛОВЧИ

Бугунги кунда қайси бир газетани қарамайлик, албатта жиноятчиликка қарши курашда жойларда бўлаётган ишлар тўғрисида бирор прокурорнинг ёки ички ишлар ходимининг фикрлари баён қилинган мақолага кўзингиз тушади. Лекин адвокатлар тўғрисида деярли ёзилмайди. Ваҳоланки, ҳуқуқий жамият қурар эканмиз, дунёнинг энг илғор, ҳур, демократик мамлакатлари сирасига кириш ниятида эканмиз адвокатуранинг бу йўлдаги ўрнига тўғри баҳо беришга ўрганишимиз керак. Зеро, қонун устиворлигини, адолатни ҳимоя қилишда уларнинг ҳам ўзига яраша хизматлари бор.

Ноҳақ жиноий жавобгарликка тортилаётган шахсларни қамоқхоналардан қонуний йўллар билан олиб қолаётган билимдон адвокатлар республикамизда жуда кўп. Ана шундай эл назари тушган адвокатлардан бири Шариф РАББИМОВни самарқандликлар ўз соҳасининг билимдон мутахассиси сифатида яхши билишади. У киши собиқ марказ «десант»чилари билан курашган адвокатлардан бири.

Бугунги кунда адвокатура соҳасида қандай муаммолар бор. Уларни яқин вақтлар орасида ҳал қилса бўладими! Мухбиримиз билан суҳбатнинг мавзуи ана шулар ҳақида бўлди.

— Шариф ака, хорижий мамлакатларда адвокатура ҳуқуқни ҳимоя қилувчи ташкилотлар орасида энг обрўлиси. Бизда эса...

— Саволингиз жуда тўғри. Ҳақиқатдан ҳам ривожланган хорижий мамлакатларда адвокатура инсон ҳуқуқини ҳимоя қилувчи органлар орасида энг обрў-эътиборлисидир. Улар ҳақиқатан ҳам ўз ишининг профессионал усталари. Адвокатлар кўп йиллик бой тажрибаларга эга ҳуқуқшунослардир. Хорижий давлатларда адвокат бўлиб ишлаш учун нафақат олий юридик ўқув даргоҳини битирган, балки шундан кейин ҳам камида беш йиллаб стажировкада юриб, тест синовидан муваффақият билан ўтганларгина адвокат бўлиб ишлай оладилар. Шунга кўра улар оладиган сармоя ҳам тергов органлари ходимлари оладиган маошдан анча кўпдир. Бизда эса, кечагина ҳуқуқ институтини битириб, ҳали бирон иш тажрибасига эга бўлмаган, яъни аудиториядан тўғри адвокатурага келиб, оқловчи вазифасида ишлаётганлар кам эмас. Бу билан улар тажрибали, профессионал адвокатларнинг обрўларини халқнинг кўзи олдида тушириб қўйишганларини ўзлари билмайдилар. Тўғри, ҳозир ўзимизда қабул қилинган «Адвокатлар ҳақидаги Низом»нинг 13 моддасига биноан адвокат бўлиб ишлаш учун аввалламбор у олий маълумотли ҳуқуқшунос бўлиши, ўз мутахассислиги бўйича камида 2 йил иш стажига эга бўлмоғи керак. Аммо юқоридаги иш стажига эга бўлмаганлар эса адвокатлар коллегиясида 6 ойдан 1 йилгача стажировка ўтагандан кейингина оқловчи қилиб ишга олиниши кўрсатилган.

— Тўғриси, бизда кўпчилик одамларимиз қонунни яхши билмасликлариданми баъзи ҳолларда адвокатсиз ҳаракат қилишади. Ёки «иш»и боши берк кўчага киргач адвокат қидириб қолишади.

— «Кўпчилик одамларимиз қонунни яхши билмасликлариданми», — деган фикрингизга тўлиқ қўшиламан. Чунки ҳақиқатдан ҳам ҳали бизда айниқса, қишлоқ жойларида яшайдиган кишилар қонунни яхши билмайдилар. Тан олиб айтиш керак, бунга сабаб ҳуқуқий билимнинг йўқлиги. Менинг фикримча, уларни айблаш ҳам гуноҳ. Бу собиқ Иттифоқ мафкурасининг меваси. Устидан жиноят ишлари қўзғатилган шахсларга терговни олиб борган терговчилар «гумондор» ёхуд бўлажак «айбдор»ларга Ўзбекистон Республикаси ЖПКсининг 41–42 моддалари талаблари асосида уларнинг қонуний ҳуқуқларини тушунтирмоқлари шарт. Бу қонунда кўрсатилган.

— Аммо, кўп ҳолларда бизда бунинг акси бўлади. Баъзи терговчилар қонун талабларини атайлаб бузади.

— Тўғри, «адвокатга муҳтож эмасман» мазмунида у шахсдан ариза ёздириб олиб «иш»га қўшиб қўяди. Аммо, шу «иш» судда кўрилиши жараёнида айбланувчининг ҳимоя ҳуқуқларининг қўпол равишда бузилганлиги ҳолатлари аниқланади.

Шу нарсани яширмаслик керакки, дастлабки тергов органлари тергов жараёнида кўпинча гумондорларни ёхуд айбланувчини адвокат хизматидан фойдаланиш лозимлигини маслаҳат бермайдилар. Мумкин қадар иш терговини адвокатсиз тугатишни лозим топадилар. Аслида эса, адвокат қатнашган ҳар қандай иш тергови тўла, ҳар томонлама ва объектив олиб борилган бўлади. Оқловчи мумкин қадар ўз иштироки билан дастлабки терговда йўл қўйилган хато-камчиликларни ўз вақтида аниқлаб, бу ҳақда оғзаки ёки ёзма равишда терговчига илтимоснома тавсия этади. Ахир адвокатнинг асосий мақсади — ҳақиқий ҳолатни аниқлаш ва ҳақиқатни қарор топдириш, бу борада тергов ва суд органларига ёрдам беришдир.

— Баъзи жиноят ишларида адвокатлар адолатни ҳимоя қиладилар. Аммо, кўпинча уларнинг эътирозлари инобатга олинмайди. Бунинг сабаби нимада! Қонунларимизнинг бўшлигидами! Ёки адвокатларнинг имкониятлари чекланганидами!

— Тўғри, адвокатлар адолатни ҳимоя қиладилар. Аммо ҳақиқатки суд ва прокуратура ходимлари ҳам ўз малакалари доирасида ҳимоя қиладилар. Булар Конституциямизда тўлиқ ўз аксини топган. Менинг фикримча инсон борки, у аввалaмбор адолатли бўлмоғи, агарда адолат бузилса уни ҳимоя қилмоғи лозим.

Ўзбекистон ЖПКсининг 46-моддаси талаби бўйича эса адвокат ўзи иштирок этаётган жиноят ва фуқаролик ишлари бўйича даъвогар ёхуд жавобгар бўлмиш шахсни қонуний ҳуқуқларини қаттиқ ҳимоя қилиши лозим. Бу борада адвокатлар агарда ўзи қатнашаётган «иш» бўйича айбланувчининг нотўғри, далил-исботсиз айбланаётганлигини исботлай оладиган ҳолатлар мавжудлигини аниқласа, ёхуд иш бўйича тергов бир томонлама, юзаки олиб борилган деб ҳисобласа, у бу ҳақда ёзма равишда ўз эътирозини билдиради.

— Кўпинча терговчилар, прокурорлар томонидан адвокатларнинг бундай эътирозлари инобатга олинмайди. Унинг қонуний талаблари қаноатлантирилмайди.

— Аммо, бу билан адвокатларнинг имкониятлари чекланмайди. У бу ҳақда ўша туман, вилоят терговчилари, прокурорларининг эътирозномасини асоссиз қаноатлантирмаганликлари устидан то Республика Бош Прокуроригача шикоят билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга. Тўғри, кўпинча адвокатларнинг «иш» бўйича ўз эътирозномасини ўша «иш»ни тергов қилаётган терговчига топширади. Ундан рад жавобни олгач эса, ўша тергов ишини ва терговчини назорат қилувчи прокурорга мурожаат қилинади. Аммо кўп ҳолларда прокурор бу илтимоснома-эътирозномани яна ўша терговчининг ўзига беради. Яъни терговчининг устидан қилинган ариза яна ўша терговчининг ўзига кўриб чиқиш учун берилади. Ўйлайманки, бундай иш услуби мутлақо нотўғри.

— Шариф ака, Сиз собиқ марказ «десант»чилари томонидан ноҳақ жабрланган кўплаб кишиларнинг «иш»ида адвокат сифатида қатнашгансиз. Албатта қилни қирқ ёрган ҳуқуқшунослар билан адолат учун курашишнинг ўзи бўлмайди. Тўғрими!

— Саволингиз ўринли, аммо юқорида қайд этиб ўтганимдек, барча ҳуқуқшунослар вазифаси адолат учун кураш олиб боришдир. Қонуннинг талаби ҳам шу. Аммо айрим жиноят ишларида адвокат сифатида қатнашиб аянчли воқеаларнинг, қонун нормаларининг қасддан бузилганлигининг гувоҳи бўлганман. Сиз айтган собиқ марказ «десант»чилари томонидан Ўзбекистонимизда олиб борилган «жиноят» ишлари бунга яққол мисол бўла олади. Шуни таъкидлашим керакки, ўзимизнинг айрим терговчиларимиз ҳам ўша «десантчи»лар ноғорасига ўйнадилар. Чунки «десантчи»лар бу ерда «бошлиқ» эдилар. Ўша даврда бизда ҳам ўша «бошлиқ» тош отса бўлди эди. Унга бўйсунувчилар ҳам қўшилиб тош ирғатавердилар, натижада жуда кўп софдил кишиларимиз, раҳбарларимиз ноҳақдан жабрландилар, асоссиз узоқ муддатларга қамалдилар. Ноҳақ қамалганлар тўғрисида Республикамиз матбуотлари қатор чиқишлар қилиб жуда тўғри иш қилди. Ўзбек халқи марказдан келган «десантчи»ларнинг юртимизда адолатни қарор топтириш, давлат манфаатларига хизмат қилиш учун эмас, балки қамоқхоналарни айбсиз кишилар билан тўлғизиш учун, катта бойлик тўплаш мақсадида келганлиги маълум бўлди. Устига устак ўша «десантчи»лар собиқ марказнинг матбуотларида, телевизорда Ўзбекистондаги «ишлар» бўйича шунақанги шов-шувлар қилишдики, ҳайратдан ёқа ушлайсиз. Бирор мамлакатда ҳали суд ҳукми чиқмай туриб, бу даражада бутун халқнинг устидан қора чапланмаган.

Шундай «десантчи»лар томонидан тергов қилинган айрим жиноят ишларини судда кўришда мен ҳам адвокат сифатида қатнашдим. Шулардан бири «десант»чилар томонидан 7 йил давомида тергов қилинган Обиддин Алибоевнинг жиноят ишидир. О. Алибоев ўша «марказ»дан келган терговчилар томонидан 6,5 йил асоссиз, ҳаракатдаги қонунларга ва қолаверса собиқ СССР ва Ўзбекистон ССР Конституциялари талабларига хилоф равишда қамоқда ушлаб турилди. Бу жиноят «иши» тўғрисида собиқ марказ матбуотларида шунақанги жар солиб чиқишлар қилдиларки, бундай мақолаларни ўқиган ҳар бир киши уни «туғма жиноятчи» эканда, деган фикрларга бордилар. «Иш» судда кўрилиб, О. Алибоевнинг ҳаракатида нафақат жиноят таркиби йўқлиги, балки жиноят ҳодисасининг ўзи йўқлиги аниқланди ва у оқланди. Ҳозирги кунда прокуратурада ишламоқда. Мен «десант»чиларнинг илдизига болта уришда Президентимиз И. Каримовнинг ўша пайтдаги жасорат билан қилган ишини алоҳида миннатдорчилик билан таъкидлашни истардим.

— Тўғри, одил ҳакам — вақтдир, — деган нақл бор, аммо ўша одиллик, адолатни кутавериб ҳаётдан кўз юмган кишилар ҳам кўп-ку..

— Ўша даврда ўзимизда ҳам «отдан қолма тойчоғим» қабилида иш юритиб, айрим айбсиз кишиларни қамоққа олган терговчилар ҳам бўлди. Бунга самарқандлик А. Расуловга нисбатан қўзғатилган жиноят иши мисол бўла олади. Бу ишни судда кўришда ҳам адвокат бўлиб қатнашдим. А. Расулов ҳам 3 йиллаб қамоқхоналарда ўтирди. Унинг жиноят иши 4 маротаба Самарқанд вилоят судида кўрилди. Ҳатто унга «сен одам ўлдиришни ташкил қилгансан», — деган айбни қўйишиб, 14 йил озодликдан маҳрум қилиш тўғрисида суд ҳукми чиқарилди. Аммо, бу ишда ҳам кеч бўлсада ҳақиқат қарор топди. Охирги маротаба бу «иш» Республикамиз Олий Судида биринчи инстанцияда суд мажлисида кўрилиб чиқилиб, А. Расуловнинг ҳаракатида жиноят состави бўлмаганлиги учун уни оқлаш тўғрисида ўз ҳукмини чиқарди. (1992 йил июнь ойида).

Бу каби мисоллар жуда кўп. Адвокат уйқусиз тунлар ўтказиб қонунлар мажмуасини, бу тўғрисидаги барча китобларни яна ва яна ўқишга, варақлашга, мутолаа қилишга мажбур бўлади. Менинг назаримда адвокатликнинг нони ҳам ширин, ҳам қаттиқ бўлади. Ҳатто инсонийлик нуқтаи назаридан айбловни қувватлаётган томон билан мунозара ва муросасизликка ҳам боришга тўғри келади.

— Сиз ҳам ўз бошингиздан ҳақсизликни ўтказган экансиз...

— Бу саволингизга жавоб бериш мен учун жуда оғир. Дунёда адолатсизликдан, туҳматдан, жабрланишдан оғирроқ нарса йўқлигини ўз бошимдан ўтказдим. Яъни 1982 йил «айбсиз» айбландим. Аммо, худога минг қатла шукрки, адолат яна кеч бўлсада қарор топди.

— Бугунги кунда адвокатура соҳасида ҳам ҳал қилинишини кутаётган муаммолар борлиги табиий. Сизнингча, бу борада нималар қилиш керак деб ўйлайсиз!

— Адвокатура соҳасида ҳал қилиниши лозим бўлган муаммолар жуда кўп. Бу борада аввалaмбор уларга шарт-шароит яратиб бериш керак. Бунинг учун улар ишлайдиган жойлар — прокуратура ва суд биноларидек бўлмоғи лозим.

Адвокатларни уларнинг ўз оёқлари боқади, улар давлатдан ҳеч нарса олмасдан, балки давлат хазинасига маблағ қўшади. Чунки ишлаган (пулнинг) сармоясининг 40 фоизи давлатга ўтади.

Ҳар бир инсон қандайдир бир ноқонуний ҳатти-ҳаракатлари учун ушландими, у албатта дарҳол ҳимоя ҳуқуқи билан, яъни адвокат билан таъминланиши шарт ва лозим. Шундагина терговда хато-камчиликларга йўл қўйилмайди. Балки унинг олди олинади, айбсиз кишининг жиноий жавобгарликка тортилишига чек қўйилади. Иш жойи ва яшаш жойларида албатта телефон бўлмоғи лозим. Хорижий мамлакатларда шундай. Уларни ҳам яхши ишлари учун рағбатлантириб туриш лозим. Шундагина адвокатлар халққа, қонуний ҳуқуқлари бузилган кишиларга яхши ёрдам кўрсатади.

Яна бир нарсани айтишни истардим. Ҳуқуқ институти қошида алоҳида адвокатлар тайёрлайдиган куллиёт очиш керак. Улар билимли мутахассислар бўлмоғи шарт. Ана шундагина бизнинг адвокатларимиз хорижий мамлакатлардаги соҳадошларидай обрўга эга бўладилар. Мустақил мамлакатимизда ҳуқуқий давлат сари қадам қўйилаётган экан, бу муаммолар ҳал бўлишига ишонаман.

Суҳбатдош
Зайниддин МАМАДАЛИЕВ.

«Ўзбекфильм»—болаларга

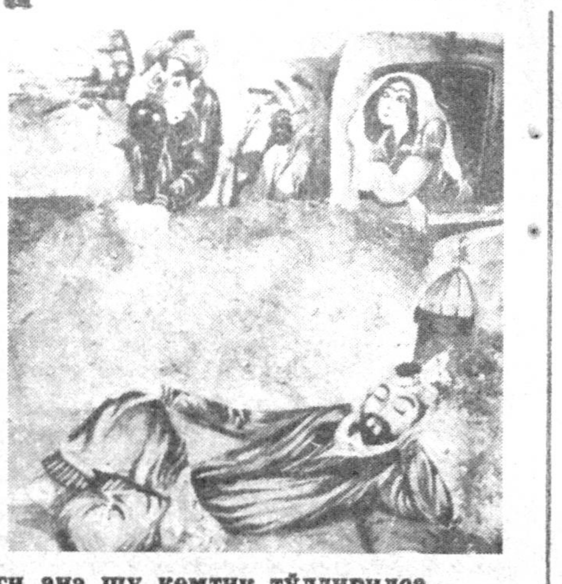

«Ўзбекфильм» акционерлик корхонасига қарашли мультуюшма ижодий жамоаси болалар учун янги фильмлар яратишга бел боғлашди. Шу вақтга қадар ўз эртак ва ривоятларимиз асосида ўзбек тилида суратга олинган мультфильмлар йўқ, деб нолиб юрардик. Зора, энди миллий маданиятимиздаги ана шу кемтик тўлдирилса.

Ажойиб режиссёр ва рассом Мавзур Маҳмудов томонидан суратга олинаётган «Синдбоднинг саргузаштлари» деб номланган фильм машҳур «Минг бир кеча» китобидан ўрин олган бир эртак ҳақида ҳикоя қилади.

Режиссёр ва қатор сценарийлар муаллифи Нозим Тўлахўжаев кўпчилик учун ҳали янгилик бўлган мавзуга қўл урган. «Ислом тарихи» деб аталган кўп серияли бу мультфильмлар туркуми муқаддас Қуръон ва Ҳадислар асосида суратга олинаяпти. Бу асар ҳақида кейинчалик мутахассислар ўз фикрларини айтишар. Бизнингча эса болаларнинг мурғак онгига бу таълимотни содда кўринишда, асл ҳолича етказа билмоқ муҳимдир.

СУРАТЛАРДА: янги мультфильмлардан кўринишлар.

Суратларни
Л. ГЛАУБЕРЗОН олган.

«Подшоҳнинг ҳукмига кўра», деган мультфильм ҳам болалар томонидан илиқ кутиб олинади, деб ўйлаймиз. Ундаги воқеалар оддий. Халқ ўз ҳукмдорига нисбатан қандай муносабатда? Шоҳ уни билмоқни истайди ва одамлар гавжум бўлган бозорга боради. У ёғи... фильмни тўлиқ томоша қилганингизда маълум бўлади.

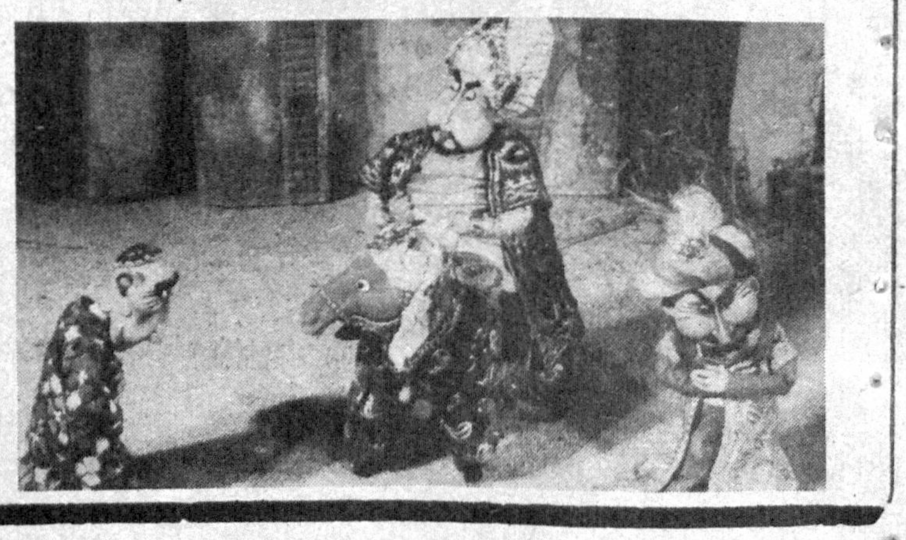

Ва ниҳоят шу кун келди

ДЕЙИШМОҚДА ЖИЗЗАХЛИК ТАЛАБАЛАР

Жиззах шаҳар Тиббиёт билим юртининг 26 йиллик тарихида биринчи марта «Аълочи талаба» куни ўтказилди. Билим юрти директори А. Алимқулов ҳамда ёшлар ташкилотининг котиби М. Жўрабоевларнинг таъкидлашича, ўқув даргоҳи ҳудудида талабалар учун барча қулайликлар яратилган ётоқхона қурилиши бошланган. Агар, ишлар шу йўсинда кетса, янги бино 1994 йилнинг биринчи ярмида фойдаланишга топширилади.

«Аълочи талаба» куни эса илм даргоҳида турли мусобақалар уюштирилди, «Шифокор» номли дастаннинг илк концерти бўлиб ўтди. Аълочилар ҳам бенасиба қолмадилар. Уларга турли совғалар топширилган. «Энди ҳар кўклам илмли, тиришқоқ талабалар куни ўтказилаверади. Биз шунга келишдик» дейишмоқда уларнинг ўзи.

ЁШ МУАЛЛИФЛАРНИНГ ЭНГ ЯХШИ АСАРЛАРИГА ВА ИЛМИЙ ИШЛАНМАЛАРИГА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МУКОФОТИ ВА УНИ БЕРИШ ТАРТИБЛАРИ ТЎҒРИСИДА

НИЗОМ

(Боши 1-бетда).

да, коллегиал органларда, меҳнат жамоаларида, бошқа йиғилишларда уюштириш мумкин.

Ушбу муҳокамаларнинг материаллари, фикр-мулоҳазалар, танқидий фикрлар ва таклифлар Комиссия томонидан мукофот бериш тўғрисидаги қарор қабул қилиш пайтида кўриб чиқилади.

8. Ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофотини бериш тўғрисидаги қарори Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан тасдиқлангандан кейин кучга киради.

9. Кўриб чиқиш муддатлари:
ҳужжатларни қабул қилиш — 1 майдан 31 майгача;
ишларнинг экспертизаси — 1 июндан 30 июнгача;
ишлар танлови — 1 июлдан 31 июлгача;
қарорларни тасдиқлаш — 1 августдан 31 августгача.

10. Ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Давлат мукофотига сазовор бўлган шахсларга диплом ва совриндорлик фахрий нишони топширилади. Мукофотнинг пул қисми муаллифлар ўртасида тенг бўлинади.

11. Ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишланмалари учун Давлат мукофоти бўйича Комиссия мукофотлар бериш билан боғлиқ бўлган мунозарали масалаларни, аризалар ва шикоятларни кўриб чиқади. Мунозараларни кўриб чиқиш муддати бир ойдан ошиши мумкин эмас.

Газета саҳифаланаётганда:

ЎҚИШ СИЗДАН, ЁРДАМ БИЗДАН

Бозор иқтисодиёти шароитида Бухоро вилояти, Олот туманида ёшларни ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадида қатор тадбирлар белгиланмоқда. Шулардан бири тумандаги ўрта мактабларда таълим олаётган ўқувчиларга стипендия ва ёрдам пулларининг жорий қилинишидир.

Яқинда Жумабозор қишлоқ кенгашида мактаб ўқувчиларининг анжумани бўлиб ўтди. Мажлисда «Зарафшон» жамоа хўжалиги маъмурияти ҳудудидаги ўрта мактаб аълочи ва жамоатчи ўқувчиларга юз минг сўм, Файзулла Хўжаев жамоа хўжалигида жойлашган ўрта мактаб ўқувчиларига эса 200 минг сўм ажратилгани маълум бўлди. Шунингдек, эндиликда бу пуллар ўқувчиларга 1993 йил давомида стипендия, кам даромадли оилаларда тарбияланувчиларга ёрдам пули ажратиш учун сарфланади. Тадбирда туман ҳокими Ғофур Ботиров сўзга чиқиб, Зарафшон ва Файзулла Хўжаев жамоа хўжаликларининг бу хайрли ташаббусини тумандаги барча жамоа хўжаликларида оммалаштириш кераклигини таъкидлади ва 40 нафар ўқувчиларга туман ҳокимлигининг эсдалик совғаларини топширди.

Р. ҲАМРОЕВ,
туман ҳокими ўринбосари, Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг биринчи котиби.

КЕЛГУСИ СОНДА:

- АЙИҚ ИНИДАГИ ҚИЗЧА
- СЎНГГИ ҚЎНҒИРОҚ

ИЗЗАТИНИ БИЛМАГАН МЕҲМОН

Меҳмон отангдан улуғ, дейди халқимиз. Уни доимо ҳурмат билан кутиб олади. Бироқ ҳамма меҳмон ҳам иззатини билавермас экан.

Қувасойга Қирғизистоннинг Қизилқия шаҳридан келган А. Абдужалилов қайтишда шахсий автомашинасида салкам эллик минг сўмлик танқис молларни олиб кетаётганида ушланди. Сўх туманига шу республикадан келган яна бир меҳмон — М. Темуров эса 22 минг сўмликдан кўпроқ ноёб саноат молларини олиб чиқиб кетмоқчи бўлиб турганида қўлга олинди. Булар-ку майли-я, ўзимизнинг нонкўрларга нима дейсиз! Тошкент «Автотранспорт» корхонасига қарашли, давлат рақами «82—86 ТШП» «КаМАЗ» автомашинасининг ҳайдовчиси Г. Гатадулин Сўх консерва заводидан кўп миқдорда томат ва зираворланган бодрингни Екатеринбург шаҳрига олиб кетаётганида тумшуғидан илинди.

Ушлаб қолинган мол ва маҳсулотлар мусодара қилинди. Нафс бандалари эса тегишли жазосини олади.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири.

КОМПЬЮТЕРЛАР ФЕСТИВАЛИ ДАВОМ ЭТАДИ

Ўзбекистонда компьютерлар фестивали ўтказилади, деган гап тўрт-беш йил аввал, балки ғалатироқ эшитилган бўларди. Аммо шу кунларда давом этаётган фестивални кўпчилик оддий ҳол, шундай бўлиши керакдек кузатишмоқда.

Бу нима? Лоқайдликми? Бизнингча, йўқ, ундай эмас. Негаки, компьютерлар ҳаётимизга шиддат билан кириб келмоқдаки, истаймизми, йўқми улар билан «ҳисоблашишга» мажбурмиз.

Шу йил февраль ойи охирида бошланган компьютерлар фестивалининг иккита босқичи якунланди. Биринчи босқич Тошкентда ва вилоят марказларида ўтказилиб, унда 250 нафар ўзбекистонлик ўқувчи компьютерларни дастурлаш бўйича мусобақалашди. Иккинчи босқичга 48 ўқувчи ўтди. Бироз мураккаблашган дастурда ўтган иккинчи босқич Ўзбекистон терма жамоасини аниқлаб олишга омил бўлди. Унда ғолиб чиққан 14 ўқувчи ёш июль бошида Амриқо Қўшма Штатлари терма жамоаси билан бўладиган халқаро олимпиадада Ўзбекистон шарафини ҳимоя қилади.

Фестиваль доирасида компьютерлар кўргазмаси ташкил этилди. «Ўзбегим интернешнл» қўшма корхонаси кўргазмалар залидан 10-14 май кунлари одам аримади. Кўргазма давомида мутахассислар барча қизиққанларга маълумотлар бериб бордилар, шу ернинг ўзида хоҳловчилар учун компьютерлар билан мусобақалар уюштирилди.

Куни кеча эса республика Ўқитувчилар уйида ғолибларни тақдирлаш, фестиваль якунлари ҳақида гаплашиб олиш учун барча иштирокчи-ю, ташкилотчилар, муассису ҳомийлар давра қурдилар.

Шу ўринда ташкилотчилар ҳақида. АҚШнинг «Компьютерленд», «Борланд» корпорациялари, «Юнитех интернэшнл» қўшма корхоналари, Тошкент компьютер маркази, «Ипак йўли» банки, «Альтсофт» жамияти... Яна бир неча ўзимизнинг ва хорижнинг бу ишга бош қўшган фирмалари. Уларнинг нияти эса битта: ўзбек компьютерчиларининг ютуғини дунёга кўз-кўз қилиш ва янада ривожлантириш. Ахир компьютернинг асоси — алгоритм (Ал-Хоразмий) Ватани Ўзбекистон эканини бу соҳага аралашган одам билмай иложи йўқ.

Фестивалнинг икки босқичи якунланиб, учинчи асосий босқич Ўзбекистон-Амриқо терма жамоаларининг компьютерларни дастурлаш бўйича беллашуви ҳам самарали ўтиши учун ташкилотчилар ҳаракат қилмоқдалар.

Н. МАҲМУДОВ.

Бош муҳаррир: Жаббор РАЗЗОҚОВ.

Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, А.АҲМЕДОВ (*бош муҳаррир ўринбосари*), К.ЖУМАНИЁЗОВ, З.МАМАДАЛИЕВ, К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ (*масъул котиб*), С.РУСТАМОВ.

Таъсис этувчилар:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар – 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими – 32-57-93; ижодкор ёшлар – 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик – 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш – 32-53-98; тижорат – 32-58-48; қабулхона – 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг сешанба, пайшанба, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг босмахонаси. Манзилгоҳи: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 00130 Буюртма Г—232. 64562 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди. 22.00.